МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Тенденції ринку криптовалют: зміни капіталізації і вартості»

Здобувача вищої освіти ІІ рівня, ІІ курсу, ФМФ-24-1 групи,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
освітня програма «Фінансові технології»

_____ Куликівського Дениса Олександровича
(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

Науковий керівник _____ Гудзь Олена Євгенівна, д.е.н., професор

Керівник ОПП _____ Козій Наталія Сергіївна, к.е.н., доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри фінансових ринків та технологій
протокол від «22» січня 2026 № 7

Завідувач кафедри _____ Гудзь Олена Євгенівна, д.е.н., професор

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 4 23.12.2025 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки _____ 03.11.2025 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 96 05.02.2026 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Шолойко А.С
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

_____ Гурзь О.Б.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Береславська О.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Діденко Л.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	**від 0 до 10**			Гудзь О.Б.
2. Роздатковий матеріал	**від 0 до 5**			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	**від 0 до 25**			
4. Апробація (участь у конференціях)	**від 0 до 10**			
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**			

Оцінювання кваліфікаційної роботи науковим керівником - _____ балів.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
96	A	відмінно	05.02.2026	Шолойко А.С. Гудзь О.Б. Бересовська О.І. Діденко І.В.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра фінансових ринків та технологій
Спеціальність 072«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма «Фінансові технології»

Затверджую
Завідувач кафедри фінансових ринків
та технологій
_____Олена БЕРЕСЛАВСЬКА
«_18_» _листопада_2024 №7

Завдання на кваліфікаційну роботу (проект)
здобувачу вищої освіти
КУЛИКІВСЬКОГО ДЕНИСА ОЛЕКСАНДРОВИЧА

1. Тема кваліфікаційної роботи (проекту)
Тенденції ринку криптовалют: зміни капіталізації і вартості
Затверджена наказом ректора від 23.12.2024 р. № 1888
2. Строк здачі закінченої роботи _____
3. Мета роботи - висвітлення теоретичних основ ринку криптовалют, аналіз тенденцій змін капіталізації та вартості криптоактивів, порівняння динаміки ринку з історичними періодами та розробленні прогнозів щодо подальшого розвитку ринку криптовалют.
Об'єктом дослідження є глобальний ринок криптовалют, з акцентом на динаміку капіталізації та вартості основних криптоактивів
Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів, що формують тенденції змін капіталізації та вартості на ринку криптовалют.
Орієнтована база дослідження - дані платформ CoinMarketCap, CoinGecko, TradingView, звіти аналітичних агенцій, офіційна статистика бірж та аналітичні матеріали міжнародних фінансових організацій.Вихідні дані до роботи
4. Вихідні дані до роботи: дані платформ моніторингу ринку криптовалют CoinMarketCap, CoinGecko, CryptoRank та TradingView, статистичні дані та звіти аналітичних агенцій (Chainalysis, Statista, CoinGecko), матеріали міжнародних фінансових організацій (IMF, World Bank). Наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій, періодичні видання та інтернет-ресурси.
5. Перелік графічного матеріалу 3 таблиці, 25 рисунків
6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)
1. Теоретичні основи ринку криптовалют. 1.1. Функціонування ринку криптовалют. 1.2. Основні види криптовалют та їх характеристики.
2. Аналіз капіталізації криптовалют. 2.1. Фактори, що впливають на зміну капіталізації криптовалют. 2.2. Аналіз та динаміка капіталізації криптовалют за останні роки.

3. Прогнози розвитку ринку криптовалют.

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактичн
1	2	3	4
1	Підготовка 100 % кваліфікаційної роботи та подання її на перевірку науковому керівнику	30.09.2025 р.	30.09.2025
2	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника та подання її на повторну перевірку керівнику	31.10.2025 р.	31.10.2025
3	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11-24.12.2025 р.	11-24.12.20
4	Отримання відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи	24-30.12.2025 р.	24-30.12.20
5	Рецензування кваліфікаційної роботи	02-05.01.2026 р.	02-05.01.20
6	Надання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат	03.11.2025 р.-05.12.2025 р.	03.11.2025р 05.12.2025
7	ЗАХИСТ	05.02.2026 р.	05.02.2026

8. Дата видачі завдання _____

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проекту) _____ Гудзь О. Є.

10.Гарант освітньо-професійної програми _____ Козій Н.С.

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Куликівський Д.О.

ВІДЗИВ
наукового керівника на кваліфікаційну магістерську роботу студента Куликівського Дениса Олександровича на тему «Тенденції ринку криптовалют: зміни капіталізації і вартості»

Поглиблення глобалізаційних процесів, розширення інтеграції й повсюдне використання цифрових технологій, кризові економічні процеси, зумовлені пандемією COVID-19 та агресивною війною, перебудовою країни в напрямку мобілізації на воєнні рейки та пов'язані з цим інші обставини формують додаткові загрози, ризики й можливості для розвитку фінансових ринків, зумовлюючи актуальність дослідження тенденцій ринку криптовалют, оскільки зміни капіталізації та вартості криптовалют є індикатором розвитку глобальних фінансових ринків, рівня інновацій та економічної безпеки, що підтверджується його високою волатильністю, стрімкою інтеграцією у глобальну фінансову систему, впливом на економічні та політичні процеси, розробку фінансовий й інвестиційних стратегій, оскільки аналіз зміни їх вартості й капіталізації ринку криптовалют є важливим для розуміння майбутнього фінансових ринків і технологій. Ці та інші аспекти, що досліджуються в кваліфікаційній магістерській роботі, визначають актуальність та її практичну значимість.

У вступі кваліфікаційної магістерської роботи обґрунтована актуальність теми, визначені мета, завдання, методи дослідження. У першому розділі студентом опрацьовано достатній обсяг літературних джерел вітчизняних та зарубіжних вчених економістів, що дало можливість розкрити теоретичні й сутнісні аспекти та розглянути еволюцію поглядів на функціонування ринку криптовалют, визначено особливості основних видів криптовалют та здійснена їх характеристика. У другому розділі визначено чинники, що впливають на зміну капіталізації криптовалют, здійснено аналіз динаміки капіталізації криптовалют за останні роки в нових економічних реаліях. У третьому розділі здійснено прогноз розвитку ринку криптовалют.

Поставлені завдання чітко виконані студентом, про що свідчить загальний обсяг проведеної роботи при підготовці необхідного матеріалу щодо розкриття теми. Проте, слід зауважити, що: подекуди робота містить помилки орфографічно-пунктуаційного характеру, що загалом знижує рівень виконання роботи, але не впливає на суть розкритих в роботі питань, місцями відсутні логічні переходи від однієї думки до іншої.

Кваліфікаційна магістерська робота „Тенденції ринку криптовалют: зміни капіталізації і вартості" написана відповідно до вимог, заслуговує високої оцінки, а її автор Куликівський Денис Олександрович освітнього рівня магістра з фінансів.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи:
д.е.н., професор О.Є. Гудзь

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти Куликівського Дениса Олександровича

Після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від 22 грудня 2025 року № 7, допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ Гудзь О.Є.

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового Університету
Куликівського Дениса Олександровича
на тему «Тенденції ринку криптовалют: зміни капіталізації і вартості»

Актуальність теми обумовлена стрімким розвитком глобального фінансового ринку та трансформацією самої природи грошей і капіталу в епоху цифрових технологій. Світ криптовалют у 2020 році, сприймається переважно як спекулятивна хвилю для швидких заробітків. Проте вже за кілька років стало очевидно, що це справжній технологічний та економічний прорив: web3-технології, децентралізовані фінанси (DeFi), токенізація реальних активів (RWA) та інституційне прийняття криптовалют набирають обертів з неймовірною швидкістю й відкривають двері до нової економічної реальності.

Наукова новизна полягає у виявлених, на основі проведеної оцінки сучасного стану, рекомендаціях щодо покращення основних тенденцій розвитку ринку криптовалют, визначенні ключових чинників впливу на капіталізацію та вартість активів, виявлених подібностях з традиційними ринкам, і на цій основі наданій оцінці потенціалу зростання сфери в найближчому майбутньому.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. Проведений аналіз свідчить про вагому роботу при опрацюванні теоретичного матеріалу, так як у повному обсязі розкрито наукове підґрунтя для подальшого пошуку. Ілюстративний та табличний матеріал надають змогу об'єктивно оцінити сучасний стан тенденцій ринку криптовалют: зміни капіталізації і вартості та проаналізувати його. На основі попереднього матеріалу виявлено ряд недоліків та рекомендовано шляхи для їх подолання.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, організації, установи, МФУ. Розроблені та запропоновані в роботі наукові підходи, висновки і практичні рекомендації поглиблюють розуміння сутності тенденцій ринку криптовалют: змін капіталізації і вартості та мають науково-практичне значення для його імплементації. Запропоновані рекомендації і висновки можуть бути використані у практичній роботі трейдерів та інвесторів які зможуть краще відчувати, коли заходити в ринок чи фіксувати прибуток, також виявлять як поводяться різні сектори і який вплив зробили спотові ETF на Bitcoin та Ethereum і спростили інвестування та інше.

Наявність недоліків. Суттєвих недоліків, які б вплинули на цінність, практичне і наукове значення роботи не виявлено.

Загальний висновок і оцінка роботи. Дана робота виконана на актуальну тему, носить теоретичне, аналітичне та практичне значення і має ряд рекомендацій які можуть сприяти покращенню загального стану означеної теми.

Роботу можна оцінити на відмінно.

Рецензент: Полюхович Андрій Геннадійович, директор ТОВ «КУА «ВЕНТУРІКО»

_____ _____

Підпис, МП П.І.П.

«__» _____20___ р.

тапів роботи
Фактичн
4
30.09.2025
31.10.2025
11-24.12.20
24-30.12.20
02-05.01.20
03.11.2025
05.12.2025
05.02.2026

кий Д.О.

АНОТАЦІЯ

Тенденції ринку криптовалют: зміни капіталізації і вартості

Мета роботи полягає у розкритті теоретичних основ ринку криптовалют, аналізі тенденцій капіталізації та вартості криптоактивів, порівнянні динаміки ринку з історичними циклами та прогнозуванні його розвитку.

Завданням роботи є визначити сутнісні характеристики функціонування ринку криптовалют; виділити основні види криптовалют та їх характеристики; проаналізувати фактори, що впливають на зміну капіталізації та вартості криптовалют; дослідити динаміку капіталізації ринку криптовалют за останні роки; розробити прогнози розвитку ринку криптовалют на найближчі періоди.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів, що формують тенденції змін капіталізації та вартості на ринку криптовалют.

Об'єктом дослідження є глобальний ринок криптовалют, з акцентом на динаміку капіталізації та вартості основних криптоактивів.

Базою дослідження виступають дані платформ CoinMarketCap, CoinGecko, TradingView, звіти аналітичних агенцій (Statista, Bitwise Investments), офіційна статистика бірж та аналітичні матеріали міжнародних фінансових організацій.

За результатами дослідження сформульовано та розроблено практичні рекомендації щодо оцінки ризиків інвестицій у криптовалюти та стратегій портфельного інвестування з урахуванням змін капіталізації. Отримані результати поглиблюють наукове розуміння ринку криптовалют як волатильного фінансового інструменту, що поєднує технологічні інновації, регуляторні фактори та макроекономічні впливи.

Одержані результати корисні інвесторам, аналітикам і регуляторам при розробці інвестиційних стратегій, оцінці ризиків та регуляторній політиці криптоактивів. Висновки можуть застосовуватися у подальших дослідженнях цифрових фінансів, блокчейну та глобальних ринків.

Кваліфікаційна робота містить 68 сторінок, 3 таблиці, 25 рисунків, список використаних джерел із 84 найменувань.

Ключові слова: ринок криптовалют, капіталізація криптоактивів, волатильність ринку, динаміка цін криптовалют, біткоїн домінація, альткоїни, інституційні інвестиції, прогноз розвитку крипторинку, ETF криптовалют, DeFi та секторність активів.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2025.

Рік захисту роботи 2025/2026.

ABSTRACT

Cryptocurrency market trends: changes in capitalization and value

The purpose of this work is to reveal the theoretical foundations of the cryptocurrency market, analyze trends in the capitalization and value of crypto assets, compare market dynamics with historical cycles, and forecast its development.

The tasks of this work are to identify the essential characteristics of the cryptocurrency market; to highlight the main types of cryptocurrencies and their characteristics; to analyze the factors influencing changes in the capitalization and value of cryptocurrencies; to study the dynamics of cryptocurrency market capitalization in recent years; to develop forecasts for the development of the cryptocurrency market in the coming periods.

The subject of the study is a set of theoretical and practical aspects that shape the trends in capitalization and value changes in the cryptocurrency market.

The object of the study is the global cryptocurrency market, with an emphasis on the dynamics of capitalization and value of major crypto assets.

The study is based on data from CoinMarketCap, CoinGecko, TradingView, reports from analytical agencies (Statista, Bitwise Investments), official statistics from exchanges, and analytical materials from international financial organizations.

Based on the results of the study, practical recommendations have been formulated and developed for assessing the risks of investing in cryptocurrencies and portfolio investment strategies, taking into account changes in capitalization. The results deepen the scientific understanding of the cryptocurrency market as a volatile financial instrument that combines technological innovations, regulatory factors, and macroeconomic influences.

The results are useful for investors, analysts, and regulators in developing investment strategies, assessing risks, and regulatory policies for crypto assets. The conclusions can be applied in further research on digital finance, blockchain, and global markets.

The qualification work contains 68 pages, 3 tables, 25 figures, and a list of 84 references.

Keywords: cryptocurrency market, crypto asset capitalization, market volatility, cryptocurrency price dynamics, Bitcoin dominance, altcoins, institutional investments, crypto market development forecast, cryptocurrency ETFs, DeFi, and asset sectorization.

Year of qualification work completion: 2025.

Year of qualification work defense: 2025/2026.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження «Тенденції ринку криптовалют: зміни капіталізації і вартості» обумовлена стрімким розвитком глобального фінансового ринку та трансформацією самої природи грошей і капіталу в епоху цифрових технологій. Коли я вперше занурився у світ криптовалют у 2020 році, то сприймав їх переважно як спекулятивну хвилю для швидких заробітків. Проте вже за кілька років стало очевидно, що ми є свідками справжнього технологічного та економічного прориву: web3-технології, децентралізовані фінанси (DeFi), токенізація реальних активів (RWA) та інституційне прийняття криптовалют набирають обертів з неймовірною швидкістю й відкривають двері до нової економічної реальності.

Станом на 2025 рік ця тема актуальна як ніколи. Загальна капіталізація ринку криптовалют зросла з кількох сотень мільярдів доларів у 2020-му до понад 3 трлн доларів на піку 2021-го, а після корекції 2022–2023 рр. знову демонструє стійке відновлення та входження в новий «бичачий» цикл. Біткоїн і Ethereum залишаються лідерами, але тисячі альткоїнів, Layer-2 рішень, спотові ETF у США та інституційні інвестиції від BlackRock, Fidelity й інших гігантів підтверджують: криптовалюти – це не тимчасова «бульбашка», а повноцінна альтернатива та доповнення традиційним фінансам, яка поступово витісняє застарілі системи.

Звичайно, ринок досі залишається високоволатильним: ціни реагують на новини, регуляторні рішення, макроекономічні фактори та навіть окремі повідомлення впливових осіб. Проте за спекулятивною оболонкою стоять фундаментальні зміни – швидкі та дешеві транзакції без посередників, прозора токенізація активів, доступ до фінансових послуг для небанківського населення (unbanked), нові моделі кредитування й інвестування через DeFi-протоколи.

Для України, яка має один із найсильніших IT-секторів у Європі, розвиток крипторинку відкриває унікальні можливості: залучення іноземних інвестицій, створення тисяч висококваліфікованих робочих місць, експорт блокчейн-рішень та додатковий канал фінансування в умовах війни. Уже зараз

криптовалюта стала важливим інструментом волонтерської та гуманітарної допомоги, а також способом збереження капіталу для десятків тисяч українців.

Таким чином, аналіз тенденцій зміни капіталізації та вартості криптовалют дозволяє не лише зрозуміти поточну динаміку ринку й прогнозувати його подальший розвиток, а й оцінити перспективи інтеграції цифрових активів у національну та глобальну фінансову систему, визначити баланс ризиків і можливостей та сформувати рекомендації для інвесторів, регуляторів і держави. У 2025 році ця тема є ключовою для розуміння майбутнього економіки.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Тема тенденцій крипторинку вже привертала увагу багатьох експертів, але з певними пробілами в аналізі. Серед зарубіжних авторів - Віталік Бутерін, засновник Ethereum, який у своїх блогах і виступах детально розбирав, як блокчейн трансформує економіку, але акцент робив більше на технічних інноваціях, ніж на довгострокових змінах капіталізації. Майкл Сейлор, CEO MicroStrategy, у численних інтерв'ю позиціонує Bitcoin як "цифрове золото" і наводить кореляції з традиційними ринками, проте його погляди часто обмежуються одним активом. Кеті Вуд з ARK Invest у своїх звітах прогнозувала буми через інституційний інтерес, як з ETF, але її прогнози більше орієнтовані на акції технологічних компаній. Однак мало хто комплексно порівнював крипту з іншими ринками, як золото чи акції, з урахуванням свіжих даних 2024-2025 років, і ще менше уваги секторній прибутковості та волатильності.

Мета роботи - охарактеризувати основні тенденції розвитку ринку криптовалют, визначити ключові чинники впливу на капіталізацію та вартість активів, виявити подібності з традиційними ринкам, і на цій основі оцінити приблизний потенціал зростання сфери в найближчому майбутньому.

Для реалізації мети передбачено такі завдання:

- вивчити історичні дані з CoinMarketCap за останні роки, з акцентом на розвиток капіталізації провідних криптоактивів;
- порівняти динаміку ціни та капіталізації золота з Bitcoin

- проаналізувати розподіл капіталізації за секторами альткоїнів і виявити закономірності їхнього зростання чи падіння;
- дослідити механізми роботи стейблкоїнів, їхню капіталізацію, принципи забезпечення та внесок у загальну стабільність ринку;
- зіставити показники біткоїна з глобальними активами, такими як індекс S&P 500, для пошуку кореляцій і подібних патернів;
- оцінити ефект запуску спотових ETF на ключові криптовалюти, зокрема Bitcoin та Ethereum, на підставі даних за 2024-2025 роки, з урахуванням змін у волатильності та припливі капіталу.

Об'єкт дослідження - глобальний ринок криптовалют від моменту його зародження (приблизно 2009 рік з появою Bitcoin) і до поточного стану, охоплюючи стейблкоїни, альткоїни, DeFi-протоколи та всю екосистему інфраструктури, включаючи біржі, гаманці та блокчейн-мережі.

Предмет дослідження - конкретні характеристики ринку, зокрема динаміка ринкової капіталізації, коливання вартості активів, показники волатильності, розподіл за секторами та рівень прибутковості.

Методи дослідження. У роботі поєднано теоретичний аналіз наукової літератури, звітів аналітичних агенцій та публікацій експертів із практичними підходами: статистичний аналіз часових рядів цін і капіталізації, порівняння динаміки криптоактивів із золотом та іншими ринками, графоаналітичний метод із застосуванням лінійних графіків, стовпцевих і кругових діаграм, а також порівняльних рисунків. Додатково проведено екстраполяцію наявних тенденцій і сценарне прогнозування розвитку ринку. Такий комплексний підхід забезпечив наочність, логічність і практичну спрямованість отриманих результатів.

Дані взяті з відкритих джерел глобального крипторинку: історичні ціни, капіталізація та обсяги торгів Bitcoin, Ethereum, альткоїнів і стейблкоїнів з платформ CoinMarketCap, CoinGecko, Glassnode, DefiLlama, а також бірж Binance, Coinbase, Kraken. Усі джерела публічні, постійно оновлюються й широко застосовуються в аналітиці крипторинку.

Науково-практична значимість одержаних результатів роботи допомагає усім, хто так чи інакше в темі крипти. Трейдери та інвестори зможуть дивитися на графіки й патерни, щоб краще відчувати, коли заходити в ринок чи фіксувати прибуток, криптоентузіасти наочно побачать, як зараз поводяться різні сектори і який вплив зробили спотові ETF на Bitcoin та Ethereum і спростили інвестування, а новачки зрозуміють, чому без стейблкоїнів важко й як правильно сформувати портфель, щоб не втратити все на одній просадці.

Дана робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ

1.1 Функціонування ринку криптовалют

Щоб зрозуміти, звідки взялась задумка криптовалюти, треба повернутися навіть не у 2008 рік, а десь у кінець сімдесятих, коли ще не було інтернету в сучасному вигляді, але вже були люди, які не приймали ідею, що хтось може відстежувати кожен їхній цент. У 1983 році Девід Чаум, молодий доктор з Берклі, створює першу реальну систему анонімних електронних грошей eCash у рамках компанії DigiCash. Технологія називалася «сліпий підпис» (blind signature). Алгоритм простий: банк підписує монету, не знаючи її серійного номера, а користувач може витратити її повністю анонімно. eCash навіть запускали в пілотних проєктах, але ідея не дійшла до успішної реалізації через те, що софт залишався закритим, ліцензії коштували шалені гроші, і з часом DigiCash зазнала банкрутства. Ідея справді мала великий потенціал і могла принести користь, але, на мою думку вона з’явилася занадто раніше, ніж суспільство, технології чи ринок були готові її прийняти.

Рис. 1.1 Розвиток концепцій блокчейну

Джерело: розроблено автором за даними[44, 45]

Спочатку Хабер із Сторнеттою показали, як можна позначати документи по часу через ланцюжки хешів. Потім Адам Бек взяв їхню ідею, перевернув її й заставив комп'ютери працювати, щоб довести, що були витрачені ресурси - це і був Hashcash, зброя проти спаму. Того ж року Вей Дай тихо кинув у список шифропанків коротенький опис b-money: цифрові гроші, які народжуються з обчислень, без банків і без центру. А Нік Сабо вже кілька років виношував smart contracts і Bit Gold - золото, яке можна добувати процесором і яке саме по собі є власністю.

І тут з'являється Сатоші. Бере доказ роботи від Бека - щоб добувати монети й одночасно охороняти історію. Бере ідею грошової емісії від Вея Дая - щоб мережа мала внутрішню цінність. Бере ланцюжки часу від Хабера-Сторнетти - щоб ніхто не міг переписати минуле. Додає консенсус, якого раніше ні в кого не було, тобто найдовший ланцюжок перемагає.

Всі задумки були відомі, але ніхто не склав їх у єдину працюючу систему і не вистачало останнього пазла - економічної складової та простого способу розповсюдження коду.

31 жовтня 2008 року, у п'ятницю ввечері, на поштовуц скриньку приходить лист з темою «Bitcoin P2P e-cash paper». Чоловік або група людей під ніком Satoshi Nakamoto викладає дев'ятисторінковий PDF файл. [37] Там все уже зібрано в одну систему:

- транзакції підписуються приватним ключем;
- Proof-of-Work на базі Hashcash;
- блоки пов'язані хешами попереднього блоку;
- складність перераховується кожні 2016 блоків (орієнтовно два тижні)
- нодам не треба довіряти одна одній -достатньо слідкувати за найдовшим ланцюгом.

3 січня 2009 року Сатоші видобув самий перший блок біткоїна - генезис-блок. У цей блок він спеціально вписав заголовок з британської газети The Times за той день: «Chancellor on brink of second bailout for banks". Тобто надрукувати гроші для порятунку банкірів більше не вийде, розпочинається

новий шлях. Цей меседж символізував критику традиційної фінансової системи і початок ери децентралізованої цифрової валюти.

На початку 2010 року біткоїни ще ніхто не знав, окрім кількох десятків програмістів-ентузіастів і вони коштували нічого, буквально нуль центів. Тобто монети просто лежали в гаманцях і їх було так багато, що люди не знали, куди їх подіти. Один хлопець з форуму одного разу написав: «Хто купить мені піцу, тому віддам купу біткоїнів». Хтось погодився, замовив звичайну доставку піци, отримав свої монети.[33]. Тоді це коштувало буквально пару десятків доларів. Сьогодні ж ті самі монети - це вже доволі вагомі суми. Цей день почали святкувати як «Bitcoin Pizza Day» як нагадування усім, що біткоїн колись був на рівні розваги. [42]

У тому ж році з'явилися перші платформи, де можна було обміняти Bitcoin на долари. Спочатку це були звичайні форуми, де люди просто писали типу продаю монети, пишіть у приватні повідомлення. Згодом запрацювала одна з перших великих бірж. Згодом ця платформа стала основним місцем для торгівлі - орієнтовно вісімдесят відсотків з усіх операцій з біткоїном проходило саме там.

На початку наступного року вартість Bitcoin вперше зрівнялася з доларом США - один Bitcoin було оцінено в один долар. Це здивувало багатьох і викликало відчуття, що тепер це «справжні гроші». Проте за кілька місяців сталася перша серйозна криптовалютна бульбашка: ціни стрімко піднялися в десятки разів, ринок нагадував дикі торги, а потім за лічені дні все обвалилося майже до нуля. Багато учасників ринку тоді вперше усвідомили, що тут можна як значно заробити, так і втратити все за дуже короткий час.[43]

Отже, підсумовуючи, можна сказати: історія криптовалют почалась з ідеї забезпечення приватності та децентралізації грошей, яка згодом переросла у масштабний світовий рух. За кілька років криптовалюти розрослися до системи, яка перевищує розміри економік багатьох держав, викликала реакцію центральних банків, які почали випускати спеціальні аналітичні звіти, і поставила під сумнів традиційну роль фінансових посередників.

На мою, думку це явище вже не є разовою подією, це більше про фундаментальну зміну фінансового порядку. Важливо відзначити, що ми досі перебуваємо на ранніх етапах цього розвитку, коли більшість людей ще не має досвіду з криптою.

Але очевидно що технологія стає каталізатором для побудови більш відкритої, прозорої та автономної фінансової системи, яка буде менш залежною від централізованих структур і більше орієнтованою на користувача. Це зумовлює значні зрушення у глобальній економіці, що стане фундаментом для нових можливостей розвитку й ефективності ринку.

Ринок криптовалют є унікальною фінансовою екосистемою, яка принципово відрізняється від традиційних ринків, тут все функціонує без центрального емітента, без обов'язкового посередництва банків і без чітко визначених торгових сесій. Торгівля відбувається цілодобово по всьому світу, а ціноутворення формується виключно балансом попиту й пропозиції між десятками мільйонів незалежних учасників.

Обсяг ринку (загальна ринкова капіталізація, market capitalization) на кінець 2025 року коливається в діапазоні трьох чотирьох трильйонів доларів США залежно від фази циклу. Близько 55-60 % цієї капіталізації займає біткоїн (BTC dominance), решта розподілена між тисячами альтернативних криптоактивів (altcoins), стейблкоїнами та токенізованими активами.

Основну інфраструктуру ринку становлять різноманітні учасники і регулятори ринку, а саме:

1. Централізовані біржі (CEX)

Найбільші за обсягом торгів це Binance, Bybit, OKX, Coinbase, які забезпечують глибокі книги ордерів, низькі спреди та можливість маржинальної торгівлі з плечем до 125 іксів. Саме на CEX формується основний процес встановлення ціни для більшості активів.

2. Децентралізовані біржі (DEX) та автоматизовані маркет-мейкери (AMM)

Протоколи типу Uniswap, Curve, Jupiter працюють за моделлю постійного продукту або концентрованої ліквідності. Вони відіграють ключову роль у первинному розподілі нових токенів і в сегменті мікрокапіталізації.

3. Стейблкоїни як базовий ліквідний актив

На кінець 2025 року в обігу перебуває понад трьох сотень мільярдів доларів стейблкоїнів з частками: Tether (USDT) орієнтовно шістдесят відсотків частки, USDC приблизно двадцять чотири відсотки і решта стейблкоїнів, які займають шістнадцять відсотків з капіталізації. Вони виконують функцію цифрового кеша і є основним інструментом для арбітражу, маржинального фінансування та переведення капіталу між блокчейнами.

4. Маркет-мейкери та провайдери ліквідності

Професійні фірми такі як Wintermute, Cumberland, GSR Markets забезпечують двосторонні котирування навіть у періоди екстремальної волатильності, отримуючи прибуток від спреду та ребалансування портфелів.

Насправді ціна будь-якого активу -це остання угода, за якою хтось обміняв обміняв свої USDT на токени. Чарти, свічки, індикатори це просто візуалізація цього процесу. Найвища ліквідність сконцентрована на спотових і безстрокових ф’ючерсних ринках чотирьох-п’яти найбільших бірж.

Продовжуючи про стейблкоїни можна сказати що це не просто «цифровий долар», вони вже давно перестали бути просто перехідним мостом між фіатом і криптовалютою. Вони стали головною заставою для всієї системи кредитування.

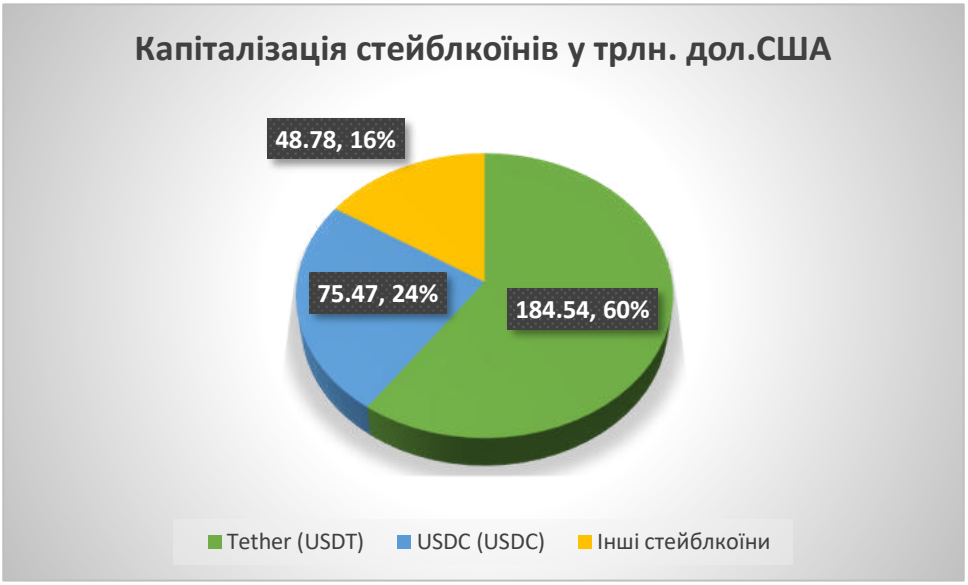

Рис. 1.2 Капіталізація стейблкоїнів у трлн. дол. США на листопад 2025 року

Джерело: розроблено автором за даними[32]

Розглянемо цю діаграму - станом на осінь 2025 року ринок стейблкоїнів перевалив за триста мільярдів доларів капіталізації. Якщо говорити детальніше, то:

- Tether (USDT) - 184,5 млрд, це шістдесят відсотків усього ринку стейблів.
- USDC від Circle - 75,5 млрд, двадцять чотири відсотки від усіх стейблів.
- Усе інше (DAI, PYUSD, FDUSD, TrueUSD, RLUSD і ще купа дрібніших) - шістнадцять відсотків на всіх.

Тобто два імітента контролюють більше вісімдесяти відсотків усієї ліквідності ринку стейблкоїнів. І найцікавіше що Tether забезпечений близько вісімдесяти відсотків короткостроковими казначейськими векселями США (US Treasury bills) і репо-угодами під них. Решта - готівка, комерційні папери, трохи золота й інші ліквідні активи. Фактично Tether став одним з найбільших покупців американського боргу в світі. За обсягом він уже обійшов деякі країни, як Угорщина чи Південна Корея. [50]

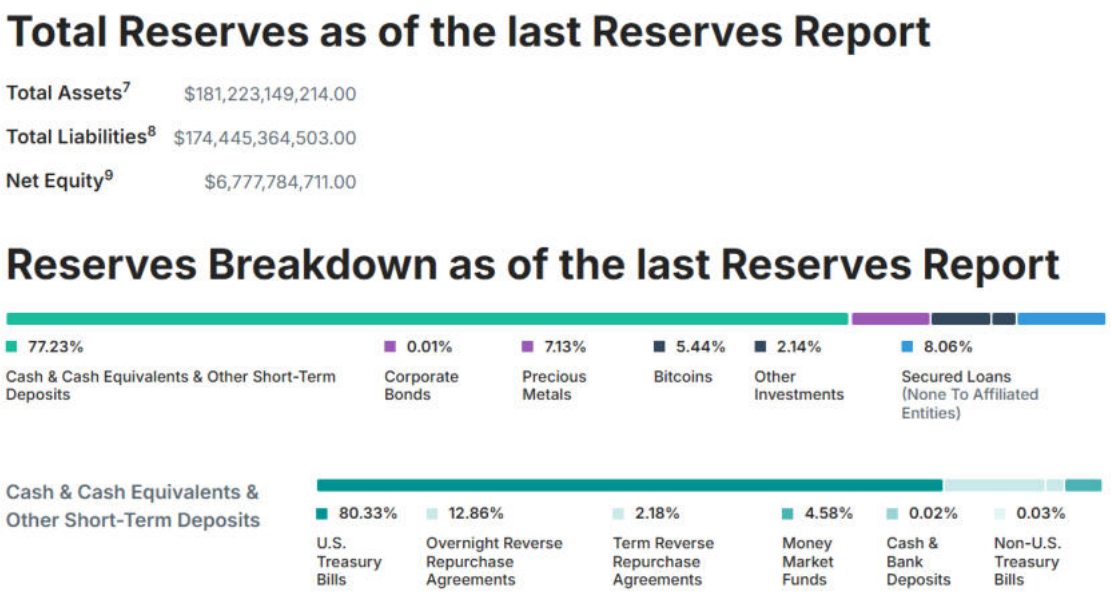

Рис. 1.3 Останній звіт Tether про резерви станом на 30 вересня 2025 року

Джерело: розроблено автором за даними[46]

Останній звіт Tether за третій квартал 2025 року виглядає доволі інвестиційно стабільно, ніби це не криптовалютна компанія, а якийсь консервативний американський фонд грошового ринку.

Активи - 181,22 млрд доларів. Зобов'язання (тобто весь випущений USDT, який люди тримають у гаманцях) - 174,44 млрд. Різниця - майже 6,8 млрд власного капіталу. Це означає, що на кожен долар USDT у обігу припадає 103,9 цента реальних активів. Забезпечення доволі стабільне.Тепер найцікавіше - що саме лежить у цих резервах. 77 % - це кеш і короткострокові інструменти. Але якщо копнути глибше, то з цих 77 % аж 80,33 % - це прямі казначейські векселі США (T-bills до року) і репо під них. Тобто понад 112 млрд доларів Tether тримає саме в короткостроковому боргу американського уряду.

- ✓ 7% у фізичних металах.
- ✓ 5,4% у біткоїні.
- ✓ 2% - дрібні інші інвестиції.
- ✓ 8% - забезпечені кредити пов'язаним структурам, але їх обсяг некритичний.
- ✓ І лише невелика частка припадає на корпоративні облігації та небанківські депозити.

Тому в загальному можна резюмувати:

1. Tether давно перестав бути «ризиковим експериментом». Це вже один із найбільших і найліквідніших доларових фондів планети.

2. Кожен, хто купує USDT, фактично фінансує американський бюджет. Гроші з локальних бірж ідуть на викуп нових T-bills, а США отримують дешевий і безперервний попит на свій борг.

3. Ризик «раптом не вистачить доларів» мінімальний. Навіть якщо завтра всі захочуть вивести USDT у фіат одночасно, 84-85 % резервів можна конвертувати в готівку за один-два дні.

4. Єдиний можливий реальний ризик - не фінансовий, а регуляторний. Якщо американський уряд одного дня вирішить, що одній компанії забагато честі тримати 110+ млрд їхнього боргу - достатньо одного листа, і все зупиниться. Але поки що цього не відбувається. І навряд чи відбудеться: адже Tether фактично виконує роботу Федерального резерву, тільки швидше й по всьому світу.

Тому можна сказати що USDT вже давно не стейблкоїн. Це долар США нової версії, той самий, тільки без банків, без кордонів і з швидкістю світла.

1.2 Основні види криптовалют та їх характеристики

Ринкова капіталізація - це просто поточна вартість усіх акцій компанії, які знаходяться в обігу. По суті, це найпростіший показник, який одразу показує, скільки компанія важить на ринку і як її розмір виглядає на фоні конкурентів.

Market Cap і FDV - це два різні показники, які часто плутають, хоча вони показують зовсім різні речі. Market Cap - це те, скільки реально коштує проєкт прямо зараз. Беремо поточну ціну монети і множимо на кількість монет, які вже випущені й циркулюють на гаманцях. FDV (Fully Diluted Valuation) - це гіпотетична цифра, яка показує нам що буде коли всі монети, які запланували випустити, вже будуть на ринку. Тобто ціна помножена на весь можливий саплай. Якщо проект уже випустив усе, що планував - Market Cap і FDV мають співпадати.

Але потрібно уважно і з обережністю відноситись до активів, коли велика частина монет ще замкнені і будуть розблоковуватись роками. І коли FDV може бути в декілька разів більше за Market Cap то для інвестора це простий знак: низька капіталізація може виглядати привабливо, але якщо подивитись на FDV, то одразу видно, наскільки ще розбавлять твою частку в майбутньому. По суті, FDV - це попередження: «ось скільки цей проєкт буде коштувати, коли всі інсайдери отримають свої токени і захочуть їх продати».

Тому завжди потрібно аналізувати обидва показника і в цьому плані навіть співвідношення між FDV і Market Cap буває важливішим показником для інвестування аніж інші інсайти, тому якщо між цими показниками велика різниця то для інвестора це прямий дзвіночок обійти актив стороною.

Рис. 1.4 Категорії по капіталізації криптовалют

Джерело: розроблено автором за даними[46]

За ринковою капіталізацією всі активи можна умовно розподілити на п’ять основних груп:

Такий розподіл допомагає швидко зрозуміти рівень ризику і потенціал. Чим більша капіталізація - тим стабільніше, але й повільніше зростання. Чим менша - тим вища волатильність, але й більший шанс на різкий стрибок. Саме mega- cap і large-cap активи показують найкращу стійкість під час корекцій, тоді як інші категорії просідають зазвичай набагато сильніше.

Перша категорія mega-cap - це справжні гіганти. Коли капа перевалює за дві сотні мільярдів, сюди потрапляють лише одиниці активів, яких усі знають з перших днів крипти. До прикладу сюди входять лише два активи: біткоїн і ефір.

Далі йдуть large-cap - від десяти до двохсот мільярдів. Типовими представниками можуть бути solana та xrp. Вони вже мають розвинені екосистеми, велику ліквідність і увагу інституційних гравців.

Третя група - mid-cap, десь від двох до десяти мільярдів. Прикладами можуть слугувати Litecoin і Chainlink. Це проекти зі своєю аудиторією і чітким призначенням, але ще не такі масові до використання.

Четверта - small-cap, від чверті мільярда до двох. До прикладів можна навести ondo і ethena. Як правило у цій категорії важливі інфраструктурні проєкти, без яких багато що не працює.

І нарешті micro-cap - усе, що нижче 250 мільйонів. Прикладом може слугувати beam та dydx. Це весь інший маркет, можуть бути або старі монети, про які вже всі забули, або зовсім свіжі команди з великими амбіціями, або коїни які не досягли ще значної уваги. Тобто цей сектор можна характеризувати так що ризик максимальний, але іноді саме тут можна впіймати величезні ікси.

На поточний момент майже весь державний нагляд і контроль за обігом криптовалют відбувається виключно через централізовані біржі. CEX є єдиною точкою дотику, де регулятори можуть примусово отримувати персональні дані користувачів, історію транзакцій, джерела коштів і кінцевих бенефіціарів. Усі великі CEX (Binance, Coinbase, Bybit, OKX тощо) зобов’язані передавати цю інформацію на запит або навіть у проактивному режимі.

DEX, таки навпаки, повністю виключає таку можливість - користувач взаємодіє напряму зі смарт-контрактами, не передаючи жодних персональних даних і зберігаючи повний контроль над приватними ключами.

Таблиця 1.1

Фактор	**CEX**	**DEX**

Фактор	CEX	DEX
Контроль над активами	Біржа володіє активами	Повний контроль користувача
KYC / AML	Обов’язковий для більшості юрисдикцій	Відсутній
Передача даних державним органам	Обов’язкова	Неможливо через структуру
Ліквідність	Висока	Низька
Ризик блокування акаунта	Наявний	Відсутній
Ризик хаку платформи	Історично повторюється	Тільки ризик аудитованих смарт-контрактів

Джерело: розроблено автором за даними[9,10,11]

Існують такі сервіси-індикатори, як Crypto Bubbles, які забезпечують інтерактивну візуалізацію ринку криптовалют, де кожна "бульбашка" символізує окрему монету, а її розмір відображає ринкову капіталізацію, що допомагає швидко оцінити динаміку та стан різних активів на ринку. Наприклад, сервіс Крипто Бабл дозволяє зручно переглядати капіталізацію монет і слідкувати за змінами вартості у реальному часі.

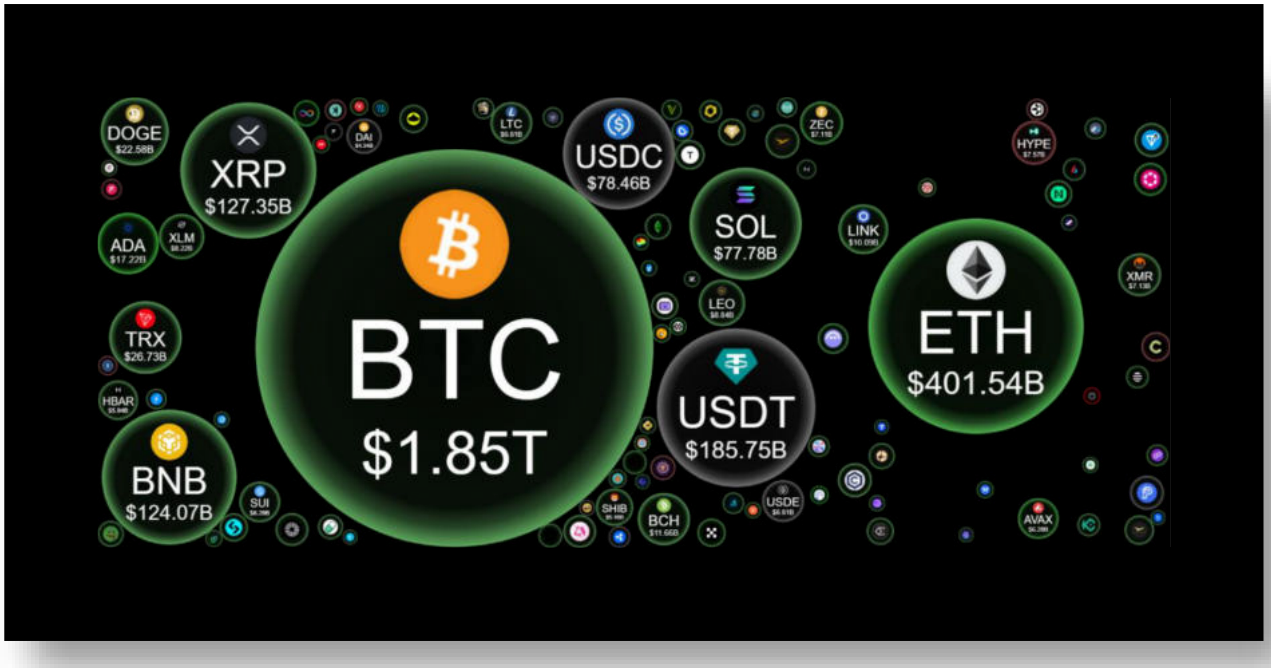

Рис. 1.5 Криптобульбашки з показниками капіталізації

Джерело: розроблено автором за даними[53]

Аналіз візуалізації ринку криптовалют на основі бульбашкового графіка CoinMarketCap демонструє чітку ієрархію капіталізації активів, де розмір кожної сфери пропорційний обсягу вкладених коштів у відповідний проєкт.Чітко можна спостерігати, що:

- Біткоїн (BTC) займає центральну позицію як домінуючий елемент з капіталізацією 1,85 трлн дол. США, що становить орієнтовно половину загального обсягу ринку криптовалют.
- Ethereum (ETH) посідає друге місце з капіталізацією приблизно 400 млрд дол. США, з бульбашкою, яка візуально менша за біткоїн приблизно у чотири рази, підкреслюючи значну різницю в масштабах.
- Група активів середнього рівня, включаючи Solana (77,7 млрд дол. США), XRP (127 млрд дол. США) та BNB (124 млрд дол. США), представлена меншими сферами, які, все ж таки, виділяються на тлі решти.
- Стабільні монети, такі як USDT (Tether) та USDC, також входять до верхнього ешелону за обсягом, хоча їхня цінність фіксована відносно фіатних валют.

- Інші активи (наприклад, DOGE, ADA, TRX, LINK, AVAX) формують скупченість менших елементів

Загалом, структура ринку свідчить про високу концентрацію ресурсів навколо біткоїна, з ефіром як стійким другим гравцем, тоді як сукупна капіталізація решти активів не перевищує половини від BTC. Така візуалізація дозволяє швидко оцінити домінування ключових гравців та відносну незначність периферійних елементів.

РОЗДІЛ 2: АНАЛІЗ КАПІТАЛІЗАЦІЇ КРИПТОВАЛЮТ

2.1. Фактори, що впливають на зміну капіталізації криптовалют

Зміна загальної капіталізації криптовалютного ринку є результатом дії комплексу взаємопов'язаних чинників, які можна поділити на внутрішні (технологічні та мережеві) та зовнішні (макроекономічні, регуляторні й інституційні). До внутрішніх належать цикли халвінгу біткоїна, оновлення протоколів провідних блокчейнів (Ethereum, Solana, Layer-2 рішення), розвиток DeFi-екосистеми та токенізація реальних активів (RWA). Ці події створюють довгострокові драйвери зростання, оскільки підвищують корисність і безпеку мережі, що, своєю чергою, приваблює нових користувачів і капітал. Зовнішні фактори включають монетарну політику центральних банків (особливо ставки ФРС США), геополітичні ризики, а також ступінь регуляторного тиску чи підтримки в провідних юрисдикціях. Історично саме кореляція з ризиковими активами та зміна ліквідності глобальних ринків пояснює різкі цикли «бум-спад», характерні для крипторинку.

Серед зовнішніх факторів особливе місце посідають біржові інвестиційні фонди (ETF), які з 2024 року стали одним із найпотужніших інструментів впливу на капіталізацію. Запуск спотових біткоїн-ETF у США та подальше схвалення аналогічних продуктів на Ethereum суттєво спростили доступ інституційних інвесторів до класу криптоактивів без необхідності прямого зберігання монет і проходження складних процедур комплаєнсу. Приплив капіталу через ETF має кумулятивний ефект: він не лише безпосередньо збільшує попит і ціну базового активу, а й підвищує загальну довіру до ринку, знижує волатильність і стимулює появу нових інституційних продуктів. Таким чином, ETF перетворюються з допоміжного інструменту на один із ключових каталізаторів переходу криптовалют від спекулятивної ніші до повноцінного інституційного класу активів із прогнозованим і стійким зростанням капіталізації.

Капіталізація Біткоїна наразі становить приблизно 1,7 трильйонів доларів США. Майже 150 мільярдів доларів США лежить у спотових ETF. Умовно це майже кожна дванадцята монета не у гаманцях простих інвесторів, а у

BlackRock, Fidelity, ARK, у серйозних інституцій, які керують пенсійними грошима половини Америки.

Ефір трішки скромніше себе почуває: 340 мільярдів загалом і з них десь 25 мільярдів у ETF. Умовно також орієнтовно сім відсотків від пропозиції становлять ETF. Для активу, якому ETF дали тільки влітку 2024-го - це доволі суттєвий фактор, який не можна ігнорувати.

Відкриваєш свій звичайний брокерський рахунок - той самий, де в тебе S&P 500, Apple, Tesla - і просто в пошуку вбиваєш IBIT або FBTC. Натискаєш «купити» - і все, ти вже маєш інвестиції у криптоактивах.

Те саме з ефіром - ETHA, FETH. Один клік.

Це реально той самий рівень легкості, як купувати частку в індексі 500 найбільших компаній США. Тільки замість 500 компаній ти купуєш одну монету.

Рис. 2.1 Переваги ETF

Джерело: розроблено автором за даними[17,19]

Біржові фонди на біткоїн (ETF) мають три ключові переваги, які роблять їх привабливими для широкого кола інвесторів.

По-перше, високий рівень доступності: придбати частки фонду можна через стандартні брокерські рахунки, без необхідності відкривати криптовалютні гаманці чи проходити складні процедури верифікації.

По-друге, підвищена безпека: активи знаходяться під наглядом SEC, зберігаються у кваліфікованих кастодіанів, що практично виключає ризики втрати приватних ключів чи злому.

По-третє, відмінна ліквідність: паї торгуються протягом усього біржового дня на великих регульованих майданчиках, що дозволяє швидко входити та виходити з позиції за актуальною ринковою ціною.

Саме поєднання цих факторів робить ETF найзручнішим інструментом для інституційного та роздрібного інвестування у біткоїн.[18]

Спочатку про те, як працюють притоки та відтоки в ETF – це ніби циркуляція грошей на ринку. Притоки трапляються, коли великі гравці вливають кошти, купуючи справжній біткоїн або ефіріум, що піднімає ціну та робить весь актив дорожчим. Відтоки – навпаки, коли гроші виводять, і це тисне вниз. Загалом з моменту запуску в біткоїн-ETF зайшло багато мільярдів, і зараз інституції мають частку від загальної вартості біткоїна.

Великі інвестори та інституції - це ті компанії, які керують грошима на рівні мільярдів, від хедж-фондів і пенсійних фондів до банків наприкладі BlackRock чи Fidelity. Вони не просто грають на біржах, а формують цілі тренди, особливо через ETF (exchange-traded funds) для біткоїна та ефіру. У 2025-му це вже не експеримент, а серйозна частина портфелів - десь 59% інституцій включили крипту в свої активи, з акцентом на BTC і ETH як на "цифрове золото" та платформу для смарт-контрактів.

Тепер про вплив на загальну вартість. Великі установи через ETF рухають більшу частину торгівлі. Коли вони вливають кошти, це сигналізує ринку, що крипта варта уваги, і ціна йде вгору, як бачимо в пікових місяцях. Відтоки викликають падіння, але не критичне, бо ті ж установи купують на зниженні. Для ефіріума це означає більше коливань, але в довгій перспективі зростання через нові застосування, як децентралізовані фінанси. Загалом ETF інтегрують

крипту в звичайні інвестиції, роблячи ринок стабільнішим – менше різких стрибків, бо великі гроші діють спокійніше.

І наостанок, чому це простий шлях для вкладень. ETF працюють як звичайні акції: можна купити на біржі без зайвих перешкод з гаманцями чи криптобіржами. Низькі комісії, державний контроль, і можна тримати в пенсійних рахунках. Для новачків це безпечний та зрозумілий вхід без страхів втратити доступ чи стати жертвою зломів. У підсумку, такі інструменти роблять крипту частиною повсякденних фінансів, піднімаючи її статус і вартість.

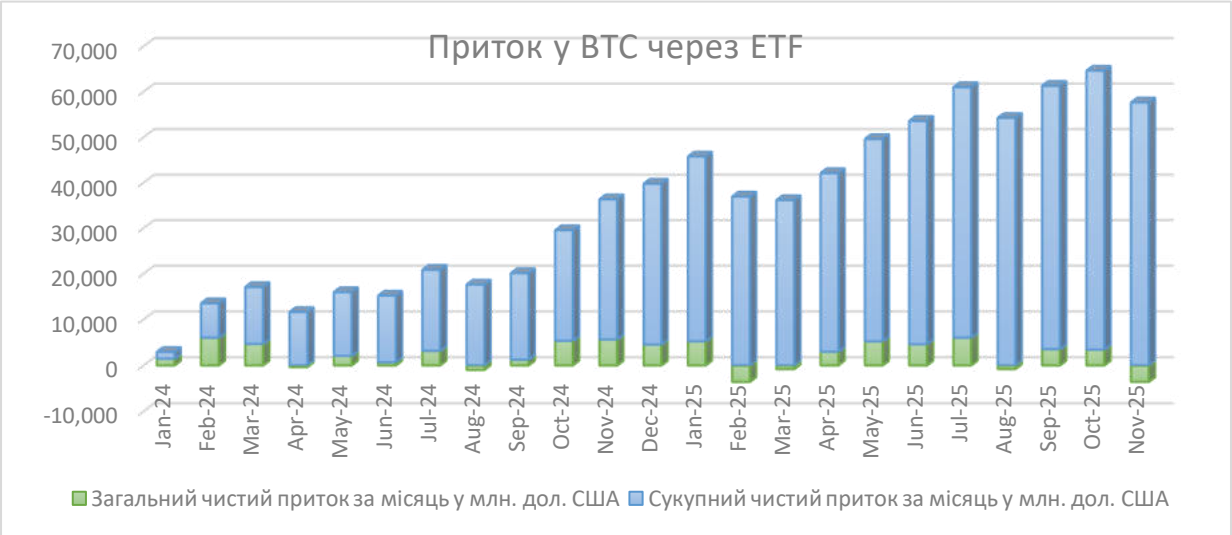

Рис. 2.2 Приток у BTC через ETF

Джерело: розроблено автором за даними[14,15,16]

Графік демонструє динаміку надходжень коштів у біткоїн через спеціальні біржові фонди (ETF) у США, починаючи з кінця 2024 року і аж до кінця 2025-го. По горизонталі - місяці, а по вертикалі - обсяги в мільйонах доларів.

Зелені стовпчики показують чистий приплив за кожен конкретний місяць: вони в основному позитивні, з невеликими коливаннями, але іноді просідають у мінус, що відображає відтік. Синій же - це кумулятивний ефект, який накопичується з часом і в цілому йде вгору, досягаючи вагомих показників ближче до кінця періоду.

Загальна тенденція чітка: після стартових місяців з мінімальними надходженнями (коли ETF тільки запускалися) припливи стали стабільно

рости, з піками в окремі періоди. Це свідчить про поступове нарощування інтересу з боку інвесторів, особливо після того, як інструмент став доступним. Є й короткі відливи, але вони не перебивають загальний тренд на збільшення - сукупний потік продовжує тягнутися вгору, ілюструючи, як біткоїн приваблює все більше грошей через регульовані канали.

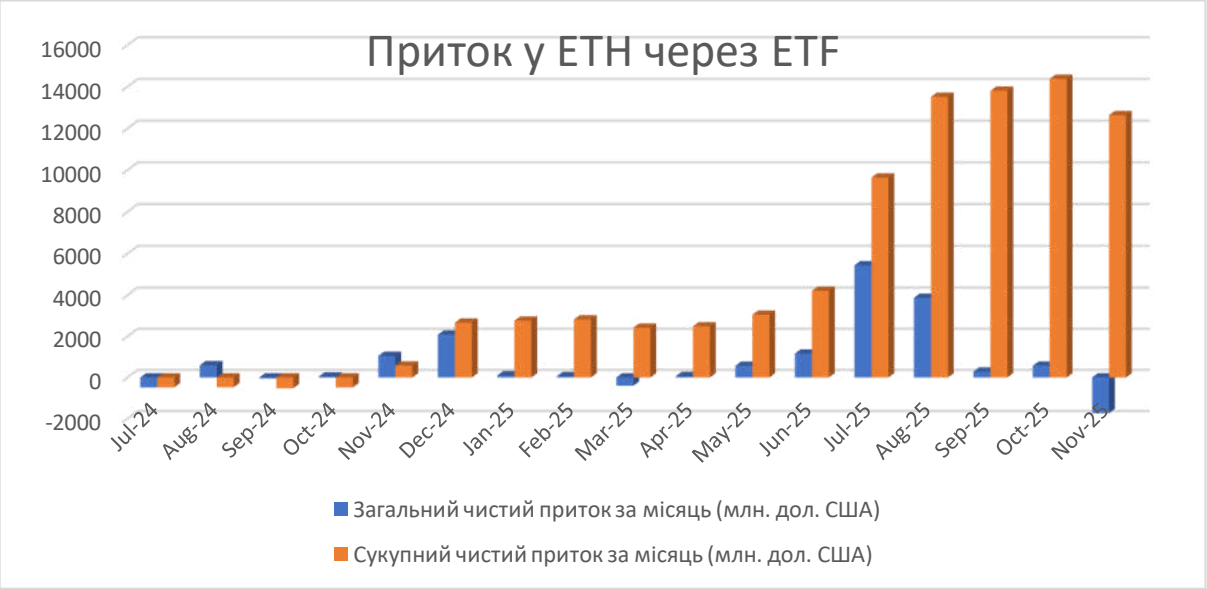

Рис. 2.3 Приток у ETH через ETF

Джерело: розроблено автором за даними[14,15,16]

Цей графік відображає, як надходили кошти в біржові фонди на ефіріум (ETH-ETF) протягом приблизно півтора року після їх запуску в США.

Сині стовпчики - це чистий результат за кожен місяць: спочатку вони коливалися близько нуля, іноді навіть показували невеликий відтік. Потім почався поступовий перехід у позитивну зону, і десь із середини періоду припливи стали відчутно більшими.

Помаранчева лінія - накопичений ефект. Вона довго трималася майже горизонтально, іноді навіть просідала, але в другій половині графіка різко пішла вгору й утворила крутий підйом, який триває до самого кінця спостереження.

Якщо коротко: перші місяці -повільне наростання, а потім справжній прорив, коли інституційні та роздрібні гроші почали заходити великими обсягами. Загальний настрій діаграми - від повільного старту до впевненого прискорення, причому фінальний відрізок виглядає найпереконливішим.

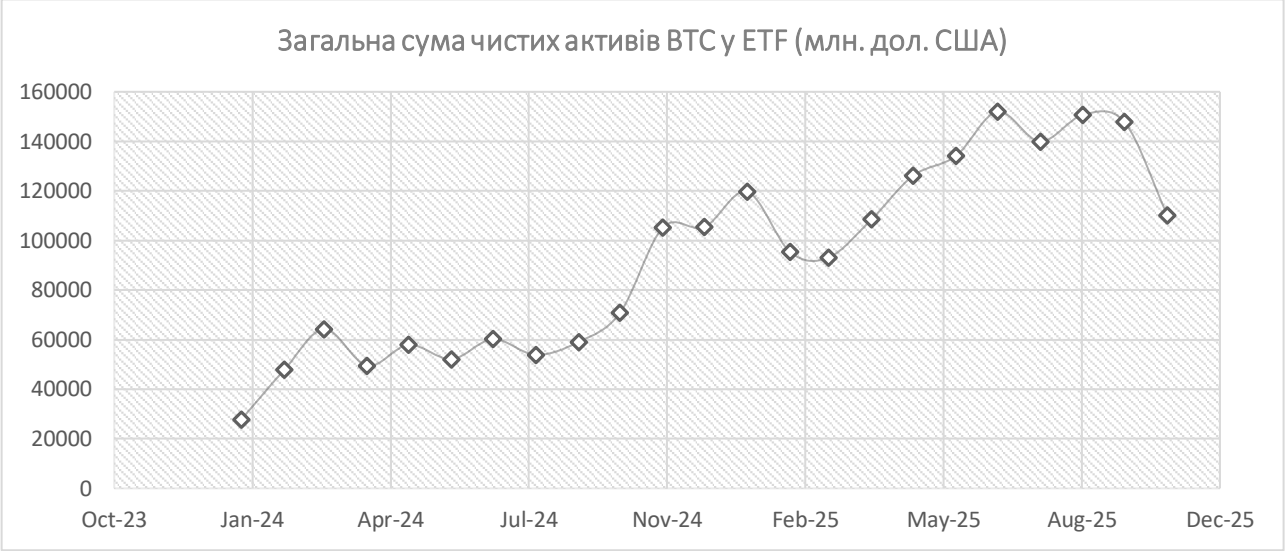

Рис. 2.4 Загальна сума чистих активів BTC у ETF (млн. дол. США)

Джерело: розроблено автором за даними[14,15,16]

Цей графік показує, як зростала загальна кількість чистих активів у всіх американських біткоїн-ETF з початку 2024-го по кінець 2025 року.

На початку, коли фонди тільки запустилися, сума була дуже скромною - десь у межах кількох тисяч мільйонів. Перші пів року рухався повільно, з невеликими коливаннями в обидва боки. Потім, десь із середини 2024-го, крива пішла чітко вгору: спочатку плавно, а ближче до весни-літа 2025-го - майже вертикально. Пік припав на осінь 2025-го, коли загальна сума наблизилася до максимальних значень за весь період.

Єдиний помітний відкат стався саме наприкінці 2025-го - різке просідання вниз, але навіть після нього рівень залишився значно вищим, ніж був роком-двох раніше.

Якщо одним реченням: спочатку обережний старт, потім довге стабільне наростання, короткий «бум» навесні-влітку 2025-го, пік восени і різка корекція в кінці року. Загальна тенденція все одно залишається висхідною - за два роки активи під управлінням зросли в десятки разів, попри фінальний спад.

Рис. 2.5 Загальна сума чистих активів ETH у ETF (млн. дол. США)

Джерело: розроблено автором за даними[14,15,16]

Динаміка сукупних чистих активів американських біржових фондів на ефіріум за період з квітня 2024 по грудень 2025 має яскраво виражену нелінійну форму.

На старті, протягом майже року після запуску, зростання залишалося дуже повільним і супроводжувалося періодичними локальними відкатами - інвестори явно придивлялися до нового інструменту без особливого ентузіазму.

Потім, починаючи приблизно з весни 2025 року, крива різко змінила кут нахилу і за кілька місяців перейшла в режим стрімкого, майже експоненційного накопичення: за короткий проміжок обсяг активів під управлінням збільшився в кілька разів.

Досягнувши історичного піку ближче до осені 2025-го, траєкторія так само швидко розвернулася вниз - відбулася помітна корекція. Проте навіть після цього зниження кінцевий рівень залишився значно вищим за всі значення, що спостерігалися до початку фази прискорення.

Таким чином, за менш ніж два роки ETH-ETF пройшли шлях від обережного прийняття до потужного сплеску інституційного інтересу з подальшою нормалізацією, що цілком типово для нових класів активів на етапі первинного входження великих гравців у ринок.

Зміна загальної капіталізації криптовалютного ринку визначається комплексом внутрішніх і зовнішніх факторів. До внутрішніх належать технологічні оновлення провідних мереж, цикли халвінгу біткоїна, розвиток DeFi-протоколів та токенізація реальних активів. Зовнішніми драйверами є монетарна політика великих центральних банків, геополітична ситуація та, найважливіше з 2024 року, інституціоналізація ринку через біржові інвестиційні фонди (ETF).

Саме спотові ETF стали переломним інструментом, що забезпечив приплив десятків мільярдів доларів інституційного капіталу за короткий термін. Цей приплив не лише підштовхнув ціни домінуючих монет до нових максимумів, але й суттєво змінив внутрішню структуру ринку, що добре видно через динаміку індексу альтсезону (Altseason Index).

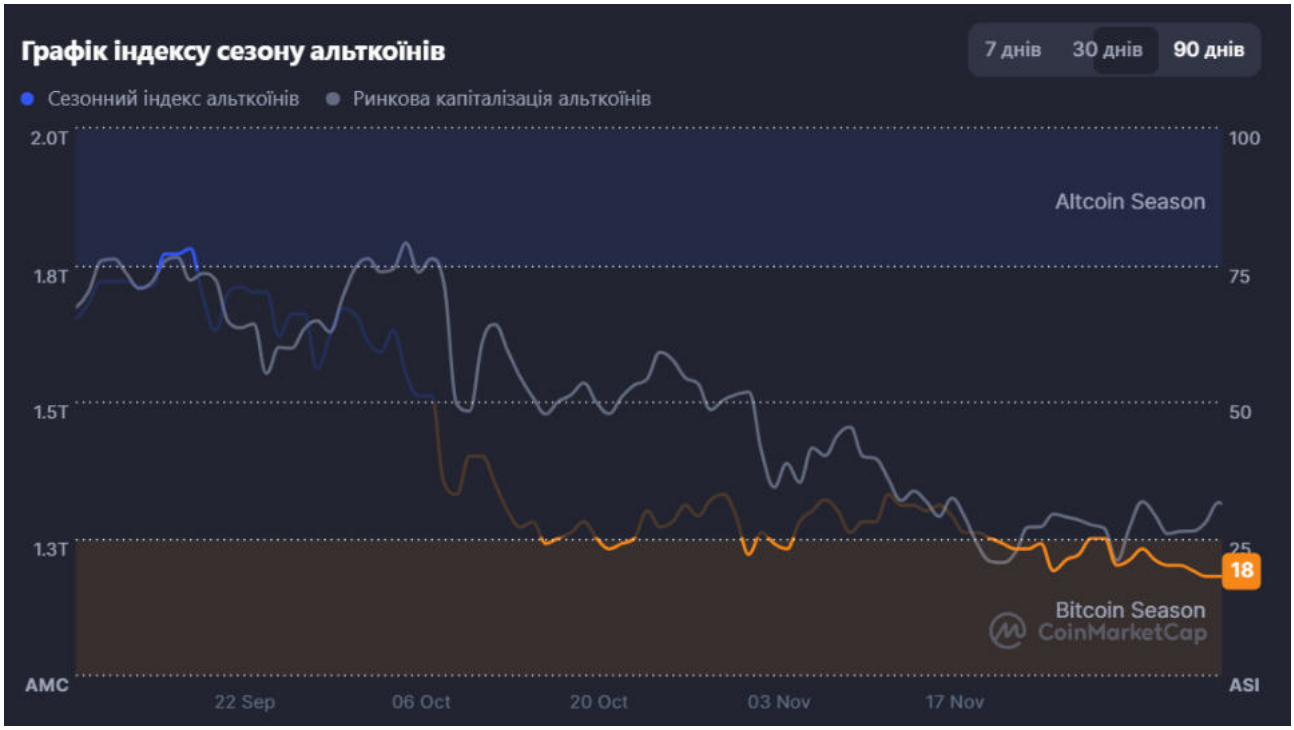

Рис. 2.6 Графік індексу сезону альткоїнів

Джерело: [52]

На сторінці CoinMarketCap є спеціальний розділ, де показують, чи зараз на ринку криптовалют панує сезон альтернативних монет, тобто альткоїнів. Вони дивляться на те, як поводяться 100 найпопулярніших альткоїнів порівняно з біткоїном за попередні 90 днів. Там є графіки в реальному часі та

різні показники, щоб стежити за змінами на ринку та тим, наскільки альткоїни домінують.

Якщо принаймні 75% з цих 100 монет показують кращі результати, ніж біткоїн, за останні 90 днів, то це вважається сезоном альткоїнів. Важливо пам'ятати, що в розрахунок не беруть стабільні монети на кшталт Tether чи DAI, а також токени, які прив'язані до реальних активів, наприклад WBTC, stETH або cLINK.

Цей індекс базується на 100 найкращих монетах за рейтингом CoinMarketCap (без стабільних і обгорнутих токенів). Вони аналізують, як змінювалася їхня ціна за 90 днів у порівнянні з біткоїном. Якщо 75% перевершують біткоїн, то сезон альткоїнів. А якщо тільки 25% чи менше - то це сезон біткоїна. Загальний показник ставлять на шкалу від 1 до 100, і він оновлюється щодня.[52]

Однак саме тут проявляється одна з ключових проблем крипторинку: переважна більшість альткоїнів (за різними оцінками 80–92 % від загальної кількості) є проєктами з низькою або нульовою фундаментальною цінністю. Більшість із них створюються виключно з метою швидкого збору коштів через первинні розміщення (ICO, IDO, лаунчпади), після чого команда поступово виводить ліквідність, а токен переходить у стан перманентного падіння.

В результаті значна частина приросту капіталізації ринку виявляється «мертвою вагою», що не створює реальної економічної цінності й суттєво ускладнює перехід криптовалют до статусу повноцінного інституційного активу.

Ця проблема посилюється експоненціальним зростанням кількості самих токенів. Сьогодні на крипторинку склалася парадоксальна ситуація що наші реальні гроші - це обмежений і дуже цінний ресурс, а нових монет, токенів і коїнів з’являється практично безлімітна кількість. Якщо у 2020 році всіх криптовалют було трохи більше двох тисяч, то на кінець 2025 року їх уже понад 20 тисяч, і це лише ті, що відстежують CoinMarketCap та CoinGecko. Кожен день на Solana, Base чи Ethereum запускаються десятки, а то й сотні нових проєктів. При цьому зарплати, заощадження та інвестиційний бюджет

більшості людей не ростуть такими ж темпами. Виходить, що один і той самий долар тепер треба ділити на дедалі більшу кількість можливостей - і дуже велика частина цих можливостей виявляється просто пастками, які з часом повністю знецінюються або одразу «витягають» усі вкладені кошти.

Саме тому зараз головне завдання будь-якого інвестора - навчитися швидко й надійно відсіювати 90-95 % проєктів, які з великою ймовірністю закінчать своє життя як скам, rug pull чи просто «мертвий» токен. Більшість нових токенів за перші місяці втрачають 90-100 % вартості, бо їх створювали виключно для швидкого збору грошей і подальшого виведення ліквідності.

На практиці це відбувається доволі просто: команда (часто анонімна) створює токен за 10-15 хвилин, заливає ліквідність на DEX, запускає агресивну рекламу обіцяючи ікси за короткий проміжок часу або пасивний дохід назавжди. Люди заходять, ціна спочатку росте за рахунок FOMO (страху пропустити), а потім розробники одним кліком забирають усю ліквідність у свій гаманець - і токен миттєво падає до нуля. Класичні приклади останніх років це тисячі мемкоїнів, які живуть дуже мало часу й зникають разом із грошима інвесторів.

Тому правильний відбір та фільтрація - це обов’язковий набір дій, без якого майже неможливо отримати прибутки в довгостроковій перспективі. Сприятливі умови для довгострокового інвестування в криптоактиви виникають тоді, коли одночасно виконується комплекс фундаментальних ознак, які суттєво знижують ймовірність шахрайства та системного знецінення токена.

До таких ознак можна віднести:

- повна публічність команди розробників із підтвердженим досвідом успішного запуску та супроводу попередніх проєктів, що продовжують функціонувати;
- частка токенів, що перебуває у володінні команди та пов’язаних сторін, не перевищує 10-15 % від загальної емісії;

- основна частина емісії (не менше 70 %, а в ідеалі 90-100 %) вже розподілена та перебуває в вільному обігу без значних планових розблокувань у майбутньому;
- токеноміка передбачає дефляційні механізми (спалювання частини комісій, викуп і знищення токенів, стейкінг із блокуванням) або принаймні нейтральну емісійну політику без додаткового безконтрольного мінтингу;
- відсутність прихованих привілеїв власника контракту на додаткову емісію чи зміну параметрів;
- наявність вже розгорнутого та активно використовуваного продукту, а не лише концептуальних документів чи дорожньої карти;
- чітко окреслена ринкова ніша з обмеженою кількістю прямих конкурентів та наявністю об’єктивних технологічних або економічних переваг порівняно з існуючими рішеннями;
- значна частина ліквідності заблокована на незалежних платформах або розподілена між великою кількістю учасників, що унеможливлює раптове вилучення коштів.

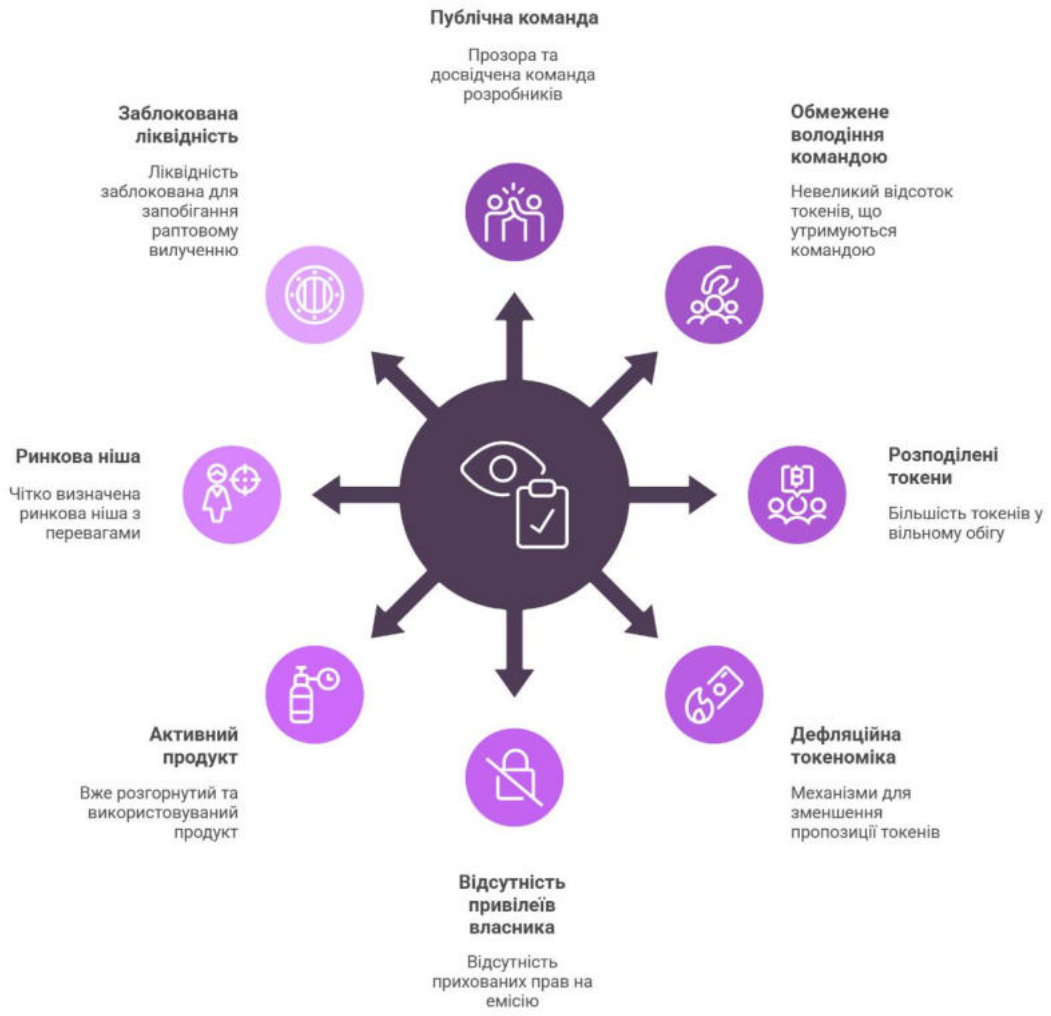

Рис. 2.7 Фундаментальні ознаки які знижують системне знецінення токена

Джерело: [60]

Виконання більшості або всіх перелічених критеріїв свідчить про високий рівень прозорості, зниження інсайдерських ризиків та наявність реальної економічної цінності активу.

Саме такі проєкти історично демонструють найвищу стійкість під час корекцій ринку та найвищу ймовірність середньострокового та довгострокового зростання капіталізації.

Кількість активів, які одночасно задовольняють ці вимоги, зазвичай становить лише кілька відсотків від загальної кількості токенів, що з’являються щомісяця, проте саме вони формують основу портфелів інвесторів із найвищим співвідношенням ризик/дохідність.

Додатково допомагають сервіси типу RugCheck, Token Sniffer, DexScreener (графік holders і транзакцій), а також звичайний здоровий глузд:

якщо обіцяють тисячі відсотків річних без ризиків - це шахрайство з великою долею ймовірності.

Якщо не витрачати час на нормальну перевірку, то інвестування перетворюється на звичайну лотерею з дуже поганими шансами. Ти просто кидаєш гроші в надію, що саме цей токен «вистрілить», хоча насправді 9 з 10 таких проєктів створені тільки для того, щоб швидко зібрати гроші і зникнути.

Таких проєктів завжди дуже мало - зазвичай 2-5 % від усього, що виходить щомісяця. Але саме в них і сидять майже всі майбутні великі ікси.

Решта 95-98 % - це просто красиві картинки, обіцянки і швидкі схеми збору грошей. Без нормальної перевірки це просто гра у казино, де круп’є завжди виграє. А з перевіркою - шанси різко зростають, бо ти вже не кидаєш гроші навмання, а обираєш із тих небагатьох, де ризик мінімальний, а потенціал реальний.

2.2. Аналіз та динаміка капіталізації криптовалют за останні роки

Таблиця 2.1

Топ активи за ринковою капіталізацією станом на 22.11.2025				
Місце	**Назва**	**Тікер**	**Капіталізація, Трлн.**	**Ціна, дол.**
1	Gold	GOLD	$28.248 T	$4,063
2	NVIDIA	NVDA	$4.347 T	$178.88
3	Apple	AAPL	$4.029 T	$271.49
4	Alphabet (Google)	GOOG	$3.617 T	$299.65
5	Microsoft	MSFT	$3.509 T	$472.12
6	Silver	SILVER	$2.795 T	$49.66
7	Amazon	AMZN	$2.359 T	$220.69
8	Bitcoin	BTC	$1.676 T	$84,059
9	Saudi Aramco	2222.SR	$1.662 T	$6.87
10	Broadcom	AVGO	$1.606 T	$340.20

Джерело: розроблено автором за даними[3]

Золото, яке століттями вважалося вічною цінністю, зараз коштує $28,25 трлн капіталізації. А це більше, ніж NVIDIA, Apple і Microsoft разом узяті. Тобто весь видобутий за історію людства метал оцінюється дорожче, ніж усі акції найбільших техгігантів. І це при тому, що золото фізично майже нікуди не

застосовується в промисловості в великих обсягах - більшість просто лежить у сховищах центробанків і в ювелірці. За своєю суттю, це чистий спекулятивний актив, який тримається виключно на вірі людей, що завтра воно буде коштувати ще дорожче.

Якщо золоту знадобилось тисячі років, щоб стати активом номер один за капіталізацією, то біткоїну для аналогічного результату може знадобитись лише кілька десятиліть, всі передумови для цього вже створені.

І я вважаю що попереду нас чекає доволі стрімкий розвиток криптовалют, адже коли волатильність поступово знижується, а притоки інституційного капіталу зростають, то, швидше за все, побачимо, як Біткоїн у рейтингу по капіталізації почне рухатись сходинками значно швидше, ніж ми очікуватиимемо.

Станом на листопад 2025 року ринкова капіталізація біткоїна становить 1,676 трлн доларів США при ціні однієї монети близько 84 тисяч доларів. Ще буквально два місяці тому, на початку жовтня, та сама монета торгувалася вище 125 тисяч доларів. Тобто за досить короткий період - менше ніж за два місяці актив втратив приблизно третину своєї вартості. Це падіння на третину за такий короткий термін є яскравим прикладом тієї високої волатильності, яка досі залишається однією з головних особливостей крипторинку.

Тобто вже зараз він коштує дорожче, ніж вся капіталізація Saudi Aramco (однієї з найбільших нафтових компаній світу) і майже наздоганяє срібло. І це всього за 16 років існування в порівнянні з золотом, яке вже більше 50 століть на слуху

Рис. 2.8 Ціна золота

Джерело: розроблено автором за даними[54]

Капіталізація золота зараз десь на рівні 28 трильйонів доларів США. Алгоритм наступний: беруть усю кількість золота, яке люди за всю історію видобули і яке не пішло на використання, приблизно 216 тисяч тонн (дані World Gold Council на 2025 рік). І множать на поточну ціну унції (близько 4 тисяч доларів наразі) і орієнтовно виходить 28 трильйонів. Різні джерела можуть робити похибку плюс-мінус 15-20 % по загальному об’єму, тому реальна цифра коливається десь між 23 і 34 трлн. Але в більшості рейтингів пишуть саме 28 трлн це середній і найчастіше використовуваний показник.[13]

Колись золото теж було лише дорогоцінним камнем, який ні на що особливо не впливав. Потім люди почали приписувати йому цінність - і воно стало еталоном багатства, валютою, резервним активом. Сьогодні ми бачимо майже ту саму історію, тільки в цифровому світі. Біткоїн уже пройшов стадію від просто цифри в комп’ютері і зараз займає поважне місце серед усіх активів планети. Якщо накласти той самий шлях, який пройшло золото від спекулятивного камінця актива до активу топ один за капіталізацією, то біткоїн

теоретично може не просто повторити цей шлях, а й перевершити його. Тому що в нього є переваги, яких у фізичного золота ніколи не було:

- миттєвий глобальний переказ без кордонів
- абсолютна дефіцитність (21 мільйон монет)
- неможливість конфіскувати без приватних ключів
- нульові витрати на зберігання великих сум

Біткоїн перевершує традиційне золото, перетворюючись на його вдосконалену цифрову версію. Фізичний метал накопичує витрати на зберігання та транспортування, страждає від інфляції видобутку, тоді як біткоїн фіксує ліміт у 21 мільйон монет кодом, що виключає маніпуляції. Активи переказуються миттєво через кордони без посередників, розділяються на мінімальні одиниці, захищаються приватними ключами від конфіскації. Інституціонали визнають цю перевагу, переводячи біткоїн з спекулятивного активу в лідера за капіталізацією, де портативність і стійкість роблять його основою нової економіки.

Рис. 2.9 Ринкова вартість біткоїна, трильйони доларів США.

Джерело: розроблено автором за даними[5]

Графік, який ми бачимо, відображає довгу історію зміни ринкової вартості біткоїна з початку 2013-го по кінець 2025 року. Одна вісь показує капіталізацію в трильйонах доларів США, а по горизонталі – проміжок часу.

Протягом перших п’яти років (2013–2017) лінія майже горизонтальна і тримається нижче позначки 0,01 трлн. Це був період, коли більшість людей ще

навіть не чула про біткоїн. Перший серйозний стрибок стався наприкінці 2017-го - капіталізація підскочила до 0,2 трлн, після чого швидко впала відносно нового піку.

Далі йде довга «зима» 2018–2020 років: графік коливається в межах 0,1–0,2 трлн, іноді просідає ще нижче.

Справжній вибух починається з осені 2020-го. За трохи більше ніж рік лінія стрімко піднімається до 1,1 трлн наприкінці 2021-го - це був той самий бум, коли біткоїн перетинав 69 тисяч доларів за монету. Після цього знову корекція: у 2022-му капіталізація просідає до 0,3–0,4 трлн і якийсь час коливається в цьому діапазоні.

Новий цикл зростання стартує десь із середини 2023-го. Спочатку повільно, потім дедалі стрімкіше - і до кінця 2025 року ми бачимо вже 2,1–2,3 трлн доларів. Причому останні півтора року лінія виглядає майже як пряма вгору з короткими відкатами.

Якщо подивитися загалом, то за останні роки капіталізація зросла більш ніж у тисячу разів, але майже весь цей ріст сконцентрований у трьох великих хвильових циклах: 2017, 2021 і 2024–2025. Між ними - довгі періоди консолідації та падінь, які іноді стирають 70–80 % від досягнутого піку.

Такий графік добре ілюструє, наскільки волатильним залишається біткоїн навіть після того, як він став активом на трильйони доларів: кожен новий цикл вищий за попередній, але дорога до нього завжди проходить через глибокі просідання.

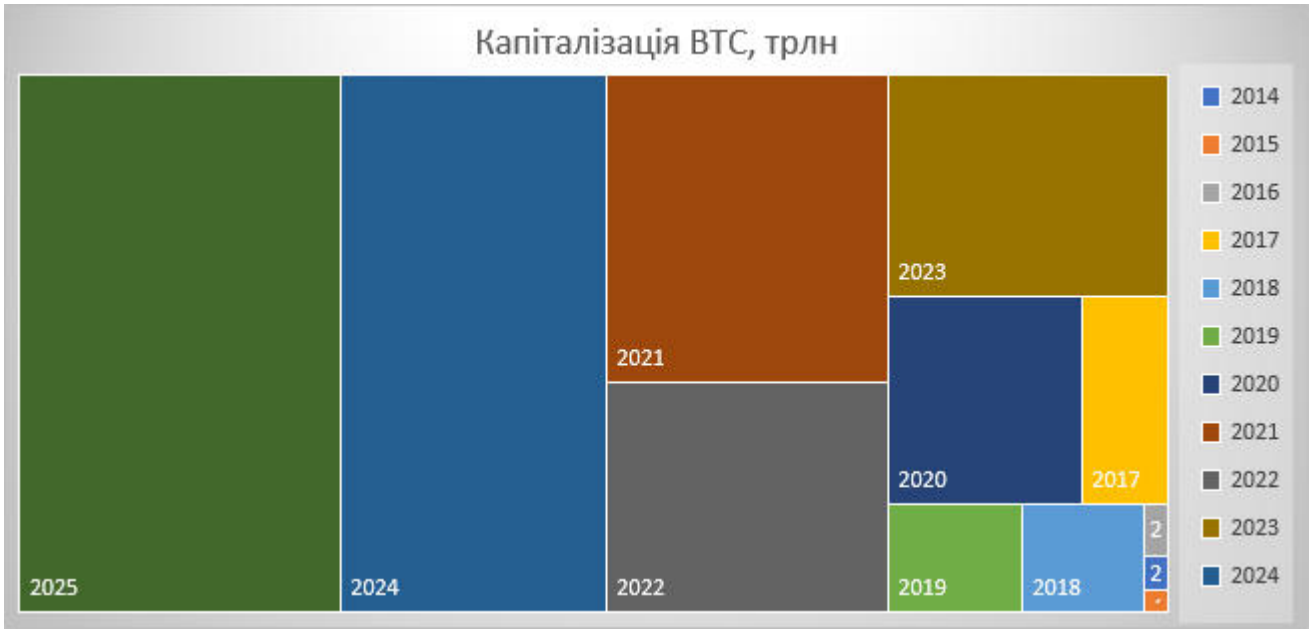

Рис. 2.10 Капіталізація BTC, трлн

Джерело: розроблено автором за даними[5]

На цій деревоподібній діаграмі видно, як розподілилася ринкова капіталізація біткоїна по роках з 2014 по 2025. Площа кожного блоку - це розмір капіталізації саме за той рік.

Найбільші прямокутники - 2025 (зелений), 2024 (темно-синій) і 2021 (коричневий) - займають левову частку всієї карти. Це означає, що саме в ці роки біткоїн становив найбільше своєї вартості.

Решта років виглядає значно скромніше: 2022, 2023, 2020 - середні блоки, а 2014–2019 - зовсім маленькі квадратики. Одразу зрозуміло: весь основний приріст стався після 2020-го, а до того капіталізація була майже незначною відносно поточних періодів

Загальна картина однозначна: приріст капіталізації біткоїна рік від року різко зростає, і тенденція до збільшення очевидна та прискорюється. Зростання капіталізації біткоїна з кожним циклом виглядає все більш вражаючим, хоча сам актив уже важить дуже багато. Чим більший він стає, тим складніше додавати нові рівні так само стрімко, як раніше.

Але попереду ще є кілька потужних драйверів, які можуть підштовхнути його далі:

- поступове переміщення частини консервативних портфелів із традиційних захисних активів у біткоїн;
- рішення окремих держав почати накопичувати його як резервний актив поруч із золотом чи валютою;
- дозвіл великим інституційним гравцям (пенсійним, страховими, суверенним фондам) тримати хоч маленьку частку саме в біткоїні;
- зростання кількості компаній, які переводять частину корпоративної скарбнички в цей актив;

Тобто сама капіталізація біткоїна вже величезна, але обсяг потенційного капіталу, який ще не зайшов у нього, у десятки разів більший. Поки цей приплив триває - кожен новий цикл буде вищим за попередній, навіть якщо відсоткове зростання здаватиметься меншим. Мастодонт став важчим, але дорога перед ним ще дуже довга.

Рис. 2.11 Порівняння ринкової вартості біткоїна у трильйонах доларів США

Джерело: розроблено автором за даними[5]

Аналізуючи прирости графіку капіталізації біткоїна за період з 2014 до кінця 2025 року, одразу видно довгостроковий тренд на зростання, хоча і з періодами корекцій.

Цей графік поєднує стовпчикову діаграму з лінійною, щоб показати, як змінювалася капіталізація біткоїна рік за роком з середини минулого десятиліття до нинішнього часу. Синій колір відповідає за абсолютні прирости в грошовому еквіваленті, а помаранчевий - за відношення капіталізацій порівняно з попереднім роком.

Тенденції помітні одразу: абсолютні прирости спочатку ледь помітні, але з часом набирають висоти з великими піками кожні кілька років, особливо в останні періоди, що свідчить про циклічне нарощування маси активу. Відсоткові показники, навпаки, стартують високо, потім різко падають і коливаються в нижчому діапазоні, підкреслюючи, як з ростом бази стає все важче досягати пропорційного збільшення. Загалом, видно поступовий перехід від швидких, але маленьких стрибків до масивних, але менш відсотково виражених злетів, що ілюструє еволюцію біткоїна від новачка до важковаговика ринку.

Найважливіша закономірність полягає в тому, що з кожним новим циклом відсоткові стрибки зменшуються, тоді як абсолютні значення приросту постійно зростають. Це типовий шлях активу, який переходить зі стадії «спекулятивного експерименту» до стадії зрілого класу активів. На ранніх етапах, коли база була маленькою, легко було давати тисячі відсотків. Сьогодні для аналогічного відсоткового ефекту потрібні вже десятки чи сотні мільярдів свіжого капіталу - і саме цей капітал зараз надходить переважно від інституційних гравців, а не від роздрібних інвесторів.

Саме тому нинішній цикл виглядає значно спокійнішим і стійкішим, ніж попередні. Волатильність знижується, глибина корекцій менша, а відновлення відбувається швидше й на більших обсягах. Якщо ця тенденція збережеться, біткоїн поступово закріплюватиметься як стандартна складова глобальних інвестиційних портфелів поряд з акціями, облігаціями та золотом - тільки з вищим потенціалом довгострокового зростання.

Тобто наразі біткоїн це золото номер два, але з кращими властивостями, про які тисячі років тому не могли і мріяти.

Моя особиста думка що за кілька десятиліть ми цілком можемо побачити, як першість по капіталізації зміниться. І тоді вже ніхто не буде питати «а чим забезпечений біткоїн?». Бо відповідь буде така сама, як і про золото сьогодні: «нічим, крім віри мільйонів людей і трильйонів доларів, які в нього вкладені».

Водночас саме високе й стабільне домінування біткоїна (на кінець 2025 року - близько 56–58 %) є одним із головних доказів цієї інституційної зрілості. Коли частка BTC у загальній капіталізації крипторинку залишається на рівні 50–55 % і вище, це свідчить про те, що новий капітал (передусім інституційний) надходить насамперед у біткоїн як у найнадійніший і найліквідніший актив сектора. Домінування біткоїна на ринку криптовалют визначає напрямок потоків капіталу, впливаючи на поведінку альткоїнів через сильну кореляцію. Коли BTC домінує понад 50–55 %, інвестори перерозподіляють кошти в нього як у безпечний актив, що призводить до стагнації чи падіння альтів, навіть при стабільності самого біткоїна. Зворотний процес відбувається при спаді домінації нижче 45 %: капітал «виливається» в альтернативні монети, стимулюючи їхній ріст незалежно від корекцій BTC.

Таблиця 2.2

Вплив домінації BTC на альткоїни			
	Домінація BTC	**Ціна BTC**	**Реакція ціни альткоїнів**
	Зростає	Зростає	Рух у боковому діапазоні або падіння
	Зростає	Падає	Падіння
	Зростає	Боковий рух (флет)	Падіння
	Зменшується	Зростає	Зростання

Вплив домінації BTC на альткоїни			
	Домінація BTC	**Ціна BTC**	**Реакція ціни альткоїнів**
	Зменшується	Падає	Боковий рух або зростання
	Зменшується	Боковий рух (флет)	Зростання

Джерело: розроблено автором за даними [56]

Логіка взаємодії полягає в тому що коли домінація BTC зростає, ринок "перетікає" в біткоїн, тому альти зазвичай або стоять у флеті, або дешевшають. Інакша ситуація коли домінація BTC зменшується, капітал переходить в альткоїни, тому вони частіше ростуть, навіть якщо сам біткоїн у боковику або корекції.

Рис. 2.12 Розподіл перших 10 секторів по сукупному TVL у млрд.дол.США

Джерело: розроблено автором за даними[57]станом на грудень 2025 року

Ця кругла діаграма показує, як розподіляються перші 10 секторів по сукупному об’єму грошей в децентралізованих фінансах - так званий TVL або Total Value Locked, - це загальна вартість усіх активів, які на даний момент заблоковані користувачами в смарт-контрактах децентралізованих фінансових протоколів (DeFi). До цього показника входять кошти, розміщені в пулах кредитування, ліквідного стейкінгу, децентралізованих біржах, мостах між мережами, фермах прибутковості та інших DeFi-додатках.TVL є ключовим індикатором довіри до екосистеми та рівня її активності: чим більше капіталу люди готові залишити в протоколах на тривалий час, тим вищий цей показник.

Найбільшу частку у 24 % - займають протоколи кредитування. Люди дають свої монети в позику, отримують відсотки, а позичальники заставляють свої активи. Друге місце - ліквідний стейкінг (22 %). Це коли ефіріум чи інші монети блокуються для підтримки мережі, але замість звичайного стейкінгу ти отримуєш ліквідний токен, який можна одразу використовувати далі. Третє місце - звичайні децентралізовані біржі (18 %): там просто тримають гроші для торгівлі парами. Далі йдуть менші, але все одно помітні сектори: рестейкінг (7 %), містки між мережами (7 %), торгівля на основі бази (6 %), канонічні містки (5 %) і ще кілька дрібніших напрямів. Якщо придивитися, то три найбільші шматки разом дають майже дві третини всього TVL - тобто ринок поки що тримається на кредитах, стейкінгу та торгівлі.
Аналіз попередніх ринкових циклів у криптовалютах чітко показує одну закономірність: коли з’являється новий перспективний тренд, спочатку різко зростає лише один-два проєкти-першопрохідці. Саме вони привертають першу увагу та капітал. Однак після цього відбувається передбачуваний ефект: ліквідність починає швидко перетікати до всіх проєктів із подібними характеристиками всередині цього ж сектору. Такий механізм добре видно на прикладах. У 2023–2024 роках спочатку вистрілив Arbitrum, а потім за ним піднялися Optimism, Base, Blast і решта L2-рішень. У 2024–2025 спочатку пішов угору Bittensor (TAO), а за ним потягнулися FET, Render, Grass і десятки інших проєктів зі сфери штучного інтелекту та агентів. Ринок працює за принципом «один показав прибуток - значить все схоже також має шанс на результат».

Саме ця секторальна логіка й пояснює, чому більшість роздрібних інвесторів, які намагаються «впіймати наступний 100×» на одному-єдиному токені, у підсумку залишаються в програші: вони заходять уже на піку FOMO, коли капітал уже перерозподілився всередині сектору й лідер забрав левову частку уваги. Натомість інституційні гравці та досвідчені учасники ринку давно перейшли до принципово іншої тактики - розподілу капіталу по всьому перспективному наративу ще на ранній стадії.

Рис.2.13 Диверсифікація проти полювання за токеном

Джерело: розроблено автором за даними[61]

Саме тому стратегія інвестування в цілий сектор (тобто в 8–15 схожих проєктів одночасно) виявляється значно ефективнішою та менш ризикованою, ніж спроба вгадати єдиного лідера серед тисяч нових токенів. Коли сектор підтверджується, зростання розподіляється майже по всій групі, і середня дохідність кошика виявляється в кілька разів вищою, ніж у випадково обраного окремого проєкту. Більшість інвесторів, побачивши першого гейнера, намагаються знайти «наступний такий же», але на практиці простіше і

надійніше зайти в декілька проєктів із однаковими рисами ще до того, як тренд стане очевидним для всіх. Тоді капітал сам розмивається по сектору в момент його інфоприводу.Таким чином, секторна диверсифікація на ранній стадії нового напряму залишається найбільш статистично вигідним підходом: вона дозволяє захопити зростання цілої галузі з мінімальною потребою в точному прогнозуванні конкретного переможця.

РОЗДІЛ 3: ПРОГНОЗИ РОЗВИТКУ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ

Станом на кінець 2025 року криптовалютний ринок набуває ознак перехідного періоду: від суто спекулятивного сегменту він еволюціонує в напрямку інтеграції з традиційними фінансами. Це підтверджується появою спотових ETF у Сполучених Штатах та інших країнах з розвиненою економікою, формуванням чіткіших правил регуляції, впровадженням блокчейн-рішень у банківські системи та активним процесом токенізації активів реального світу. Разом з тим, сектор досі вразливий до різких коливань цін, потенційних заборон з боку регуляторів і впливу глобальних економічних криз.

У цьому розділі проаналізовано ключові сценарії еволюції ринку криптовалют на горизонті 2026–2030 років. Кожен з них опирається на вивчення попередніх циклів, аналіз сучасних фундаментальних показників та оцінку шансів на реалізацію основних стимулів і загроз. Мета такого прогнозування полягає не в точному визначенні майбутніх котирувань, а в окресленні можливих шляхів зростання капіталізації та місця криптоактивів у світовій фінансовій архітектурі протягом найближчих п’яти років.

Для кількісної оцінки сценаріїв використано показник загальної ринкової капіталізації криптовалют, який на кінець 2025 року сягає 4,379 трильйонів доларів США і є найуніверсальнішим індикатором стану ринку. Історично саме зміна цього показника найчіткіше відображає приплив чи відтік нового капіталу, реакцію на макроекономічні події та ступінь інституційної участі. Тому сценарії далі будуть оцінюватися саме через прогнозні значення загальної капіталізації, що дозволяє порівнювати їх між собою та з динамікою традиційного фондового ринку.

Рис. 3.1 Капіталізація крипторинку у трлн. дол. США

Джерело: розроблено автором за даними[20]

На цьому графіку ми бачимо, як змінювалася загальна вартість усього ринку криптовалют з 2013 року до кінця 2025-го, вимірювана в трильйонах американських доларів. Лінія починається практично з нуля – десь на рівні кількох десятків мільярдів, що виглядає як ледь помітний об'єм на шкалі, – і поступово набирає висоту. Перші роки, з 2013 по 2016, це взагалі рівнина з мінімальними коливаннями, де капіталізація тримається нижче позначки в одну десяту трильйона. Потім, у 2017-му, перший помітний стрибок – різке підняття до 640 мілярдів доларів. У 2018-му році встановлюється локальний пік по ринковій вартості, але одразу після цього йде спад, ніби криптозима, коли значення падає назад до 370 мілярдів доларів у 2019-му. Це класична картина для чогось нового: ентузіазм, переоцінка, корекція. Далі, з 2020-го, лінія знову набирає обертів, піднімаючись з 700 мілярдів доларів, а потім справжній прорив - пік на три трильйони доларів у тому ж 2021-му, локальний спад до 1,7 трильйона у 2022-му. У 2024-му було досягнуть майже чотири трильйони, а вже у 2025-му було поставлень 4,3 трильйони доларів каптіалізації крипторинку. Ринок криптовалют все ще дуже молодий: від моменту, коли біткоїн і перші монети почали серйозно сприймати, пройшло лише пару років. У 2013 році більшість людей вважала криптовалюти просто дивною грою для програмістів або черговою спекулятивною бульбашкою - так само, як у

дев’яності-ті роки мало хто вірив, що інтернет стане основою повсякденного життя.

Сьогодні, коли ми дивимося на графік капіталізації, видно, що ринок ще навіть не став дорослим. Він гнучкий, швидко реагує на нові ідеї і має величезну енергію для зростання. Традиційні ринки - акції, золото, облігації - існують сотні років, там усе давно врегульовано і росте повільно та спокійно. У криптовалют же кожна нова хвиля - це нова велика подія: 2017 рік приніс тисячі нових монет, 2021-й - вибух інтересу до NFT і децентралізованих фінансів, а 2025-й - момент, коли банки, великі компанії й окремі країни почали активно включати крипттоактиви у свої резерви.

Коли настає спад (2018 чи 2022 роки), багато хто думає, що це кінець. Насправді такі падіння лише відсортовують ринок від слабких і тимчасових проєктів, а сильні залишаються і стають ще міцнішими. Саме тому кожний новий підйом вищий за попередній. Поки ринок залишається молодим, у нього ще дуже багато простору для розвитку - набагато більше, ніж у старих і усталених фінансових ринків. Потенціал зростання тут просто величезний, бо ринок ще не наситився. Уявіть: зараз капіталізація в приблизно чотири трильйона доларів – це доволі вагома ринкова капіталізація, але порівняно з золотом (близько 28 трильйонів) чи акційним ринком США (понад 50 трильйонів) все ще є запаси для росту. Молодість означає, що є куди розширюватися – нові технології, як шардинг чи zero-knowledge proofs, роблять транзакції швидшими та дешевшими, приваблюючи більше користувачів. Інституційні інвестори, які раніше сиділи в стороні, тепер заходять через ETF, додаючи стабільності та свіжого капіталу

З іншого боку, ця молодість приносить і ризики – волатильність, як бачимо на графіку з такими глибокими просіданнями, де капіталізація може втратити до половини своєї вартості, тому важливим аспектом є ризик-менеджмент. Але саме це робить ринок потенційним: хто інвестував на початку хвилі, той отримує величезні прибутки. Ринок крипти – це як стартап у світі економіки: він ризикований, але з необмеженим потенціалом, бо базується на блокчейні, який змінює все, від фінансів до ідентифікації.

Одне з найпотужніших джерел свіжого капіталу для крипти - це американські пенсійні накопичення. Там зараз лежить більше десяти трильйонів доларів, які належать звичайним працівникам і зберігаються в спеціальних програмах типу 401(k). Люди самі вирішують, куди ці гроші вкладати: раніше це були тільки акції й облігації, а тепер закон дозволяє додавати й цифрові активи.Ці гроші не лежать вантажем - вони постійно шукають, де б заробити більше на довгий термін. І коли великі керуючі компанії почали пропонувати біткоїн і ефіріум як варіант для пенсійних портфелів, стало зрозуміло: сюди зайде дуже серйозний обсяг. Бо навіть якби кожен учасник виділив лише один-два відсотки своїх накопичень на крипту, це вже сотні мільярдів доларів нових покупок.

Саме тому, коли пенсійні фонди починають купувати біткоїн чи інші монети, ринок це відчуває миттєво: попит росте, ціна отримує міцну підтримку знизу, а волатильність потроху зменшується. Це не швидкі спекулянти, які вибігають при першому мінусі, - це довгі інституційні гроші, які заходять на роки й десятиліття. І чим більше таких фондів підключиться, тим сильніше крипта перетворюватиметься з спекулятивної історії на звичайну частину великих інвестиційних портфелів.[55]

Цей процес інституціоналізації криптовалют особливо наочно проявляється при порівнянні з традиційним фондовим ринком, еталоном якого вже багато десятиліть є індекс S&P 500. Якщо фондовий ринок США - це зріла, усталена екосистема з передбачуваним зростанням і глибокою інтеграцією в глобальні інвестиційні портфелі, то криптовалютний ринок залишається молодшим, більш волатильним, але водночас і значно динамічнішим сегментом. Саме таке протиставлення двох світів - стабільного гіганта й амбітного новачка - дозволяє краще зрозуміти, наскільки різними шляхами вони накопичують капітал і чому криптовалюти, попри всі ризики, поступово скорочують відставання від традиційних активів.

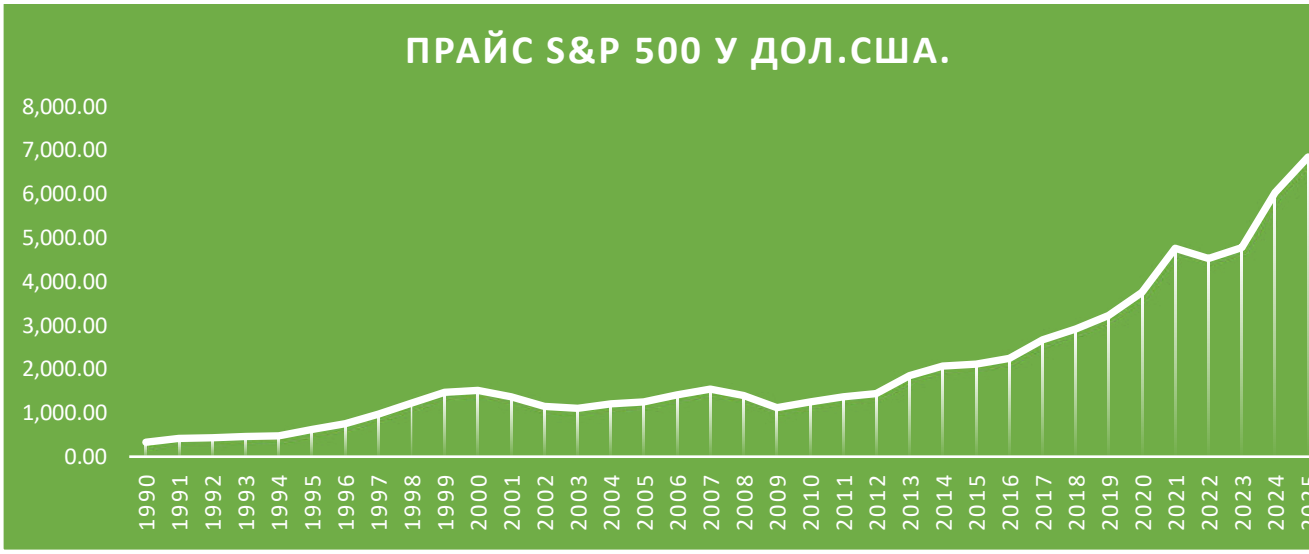

Рис. 3.2 Прайс S&P 500 у дол.США.

Джерело: розроблено автором за даними[58]

Цей графік показує, як поводився індекс S&P 500 - тобто п’ятсот найбільших американських компаній - з початку дев’яностих до кінця 2025 року. За цей час він піднявся з рівня чотирьох сотень пунктів до більше шести тисяч, тобто зріс орієнтовно у п'ятнадцять разів. Якщо людина просто купила б ETF на цей індекс і тримала його весь цей період, то її гроші помножилися б приблизно в 15–20 разів, а якщо ще враховувати дивіденди - то й усі 30. Найяскравіше на графіку видно, що загальна лінія йде майже рівно вгору, хоча всередині було кілька дуже глибоких ям: крах інтернет-компаній на початку двотисячних, коли індекс втратив половину вартості, світова фінансова криза 2008–2009 з падінням більше ніж на 50 %, швидке просідання під час ковіду 2020-го. Кожного разу здавалося, що «все, цього разу точно кінець», але через один-два-три роки ринок повертався на попередні рівні і йшов далі на нові вершини.

Саме тому широкі індекси вважаються найпростішим і найбезпечнішим способом вкладати на довгий термін. Не треба вибирати окремі компанії, не треба ловити «наступну зірку» - просто купуєш весь ринок і чекаєш. За 35 років найгірший момент для входу все одно дав би великий плюс через 10–15 років. І зараз, коли з’явилися ETF на біткоїн і ефіріум, багато хто саме так і дивиться на них - як на новий «S&P 500», тільки ще молодший і з набагато більшим запасом

росту на найближчі десятиліття. Той самий простий принцип «купив і тримав», тільки з потенційно вищим кінцевим результатом.

Рис. 3.3 Капіталізація S&P 500 трлн. дол. США

Джерело: розроблено автором за даними[59]

Капіталізація індексу S&P 500, виражена в трильйонах доларів США, демонструє стійку тенденцію до зростання протягом періоду з 2013 по 2025 рік. На початку 2013 року загальна ринкова вартість компаній, що входять до індексу, становила приблизно 14 трильйонів доларів США. До кінця 2019 року цей показник зріс до орієнтовно 26 трильйона доларів, відображаючи поступове відновлення та розширення американського фондового ринку після глобальної фінансової кризи 2008–2009 років.

У першій половині 2020 року зафіксовано короткострокове зниження капіталізації до рівня нижче 25 трильйонів доларів, спричинене пандемією COVID-19 та пов’язаним з нею падінням котирувань. Починаючи з другої половини 2020 року спостерігається швидке відновлення, яке переходить у довгостроковий висхідний тренд. У 2021–2024 роках капіталізація індексу збільшується з середньорічним темпом зростання близько 15–18 %, перевищуючи 50 трильйонів доларів вже на початку 2025 року. Станом на 2025 рік загальна ринкова капіталізація S&P 500 досягає 56–58 трлн дол. США, що є історичним максимумом за весь період спостереження. Така динаміка підтверджує довгострокову привабливість американського фондового ринку для інституційних та приватних інвесторів.

Аналіз динаміки цін та капіталізації індексу S&P 500 протягом останнього десятиліття підкреслює його роль як стабільного індикатора глобальної економіки, з поточною ринковою вартістю компаній, що входять до складу, на рівні близько 57,8 трильйонів доларів США станом на грудень 2025 року. Водночас, переходячи до альтернативних ринків, таких як криптовалюти, варто відзначити суттєву різницю в масштабах: загальна капіталізація крипторинку сягає приблизно 3,2 трильйонів доларів США, що становить лише близько 5-6% від показника S&P 500, хоча й демонструє вищі темпи волатильності та зростання в окремі періоди. Така диспропорція ілюструє різні драйвери розвитку, де традиційний фондовий ринок спирається на корпоративні показники, тоді як крипторинок набуває фундаментальної міцності через технічні інновації, зокрема блокчейн-технології, децентралізовані протоколи та смарт-контракти, які забезпечують прозорість, безпеку транзакцій та потенціал для інтеграції в реальну економіку, роблячи його не просто спекулятивним активом, а інструментом з глибокою технологічною основою.

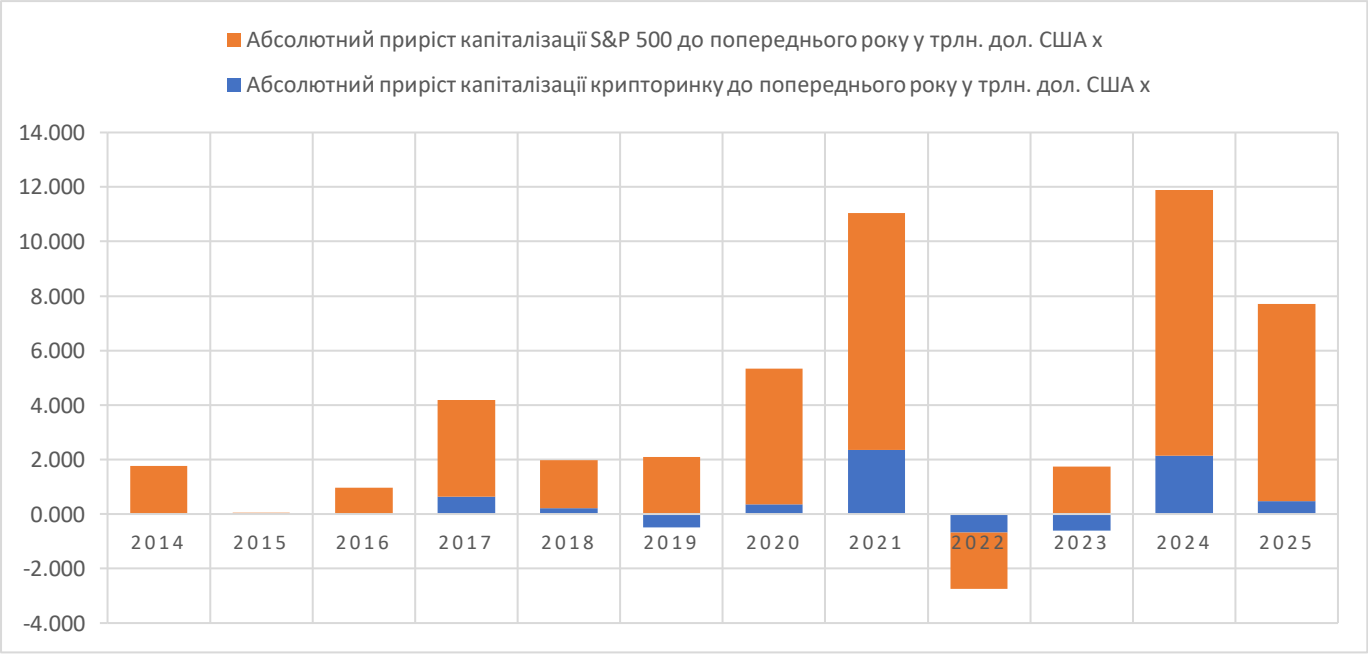

Рис. 3.4 Порівняння капіталізацій крипторинку та S&P 500

Джерело: розроблено автором за даними[20,59]

За період з 2013 по 2025 рік обидва ринки демонструють чітку висхідну тенденцію капіталізації, проте з принципово різною природою зростання.

Традиційний фондовий ринок, представлений індексом S&P 500, зростав рівномірно і передбачувано: за 12 років його вартість збільшилася більш ніж утричі - з рівня нижче 17 трлн дол. США до понад 57 трлн дол. Це зростання відбувалося практично без глибоких спадів і відображає поступове накопичення вартості реальними корпораціями на основі прибутків, дивідендів та макроекономічної стабільності.

Криптовалютний ринок за той самий період пройшов шлях від практично нульової капіталізації (декілька десятків мільярдів) до майже 4,4 трлн дол. США, тобто збільшився у десятки разів. Однак цей ріст мав яскраво виражений циклічний характер із різкими підйомами та глибокими корекціями, що підкреслює його спекулятивну та високоволатильну природу.

Рік	Капіталізаця крипторинку у трлн.дол.США	Капіталізація S&P 500 трлн. дол. США	Відношення капіталізації крипторинку до попереднього року	Відношення капіталізації S&P 500 до попереднього року	Абсолютний приріст капіталізації крипторинку до попереднього року у трлн. дол. США	Абсолютний приріст капіталізації S&P 500 до попереднього року у трлн. дол. США
2013	0,015	16,49	x	x	x	x
2014	0,013	18,25	87%	111%	-0,002	1,760
2015	0,008	18,30	62%	100%	-0,005	0,050
2016	0,015	19,27	188%	105%	0,007	0,970
2017	0,641	22,82	4273%	118%	0,626	3,550
2018	0,853	24,58	133%	108%	0,212	1,760
2019	0,37	26,67	43%	109%	-0,483	2,090
2020	0,715	31,66	193%	119%	0,345	4,990
2021	3,069	40,36	429%	127%	2,354	8,700
2022	2,388	38,29	78%	95%	-0,681	-2,070
2023	1,778	40,04	74%	105%	-0,610	1,750
2024	3,908	49,81	220%	124%	2,130	9,770
2025	4,379	57,05	112%	115%	0,471	7,240
x			**29193%**	**346%**	**4,364**	**40,560**

Рис. 3.5 Капіталізація крипторинку та S&P 500 у трлн. дол. США

Джерело: розроблено автором за даними[20,59]

Таким чином, на кінець 2025 року зберігається різниця в порядку величин: капіталізація S&P 500 перевищує крипторинок більш ніж у 13 разів. При цьому обидва ринки зберігають довгостроковий висхідний тренд, але традиційний ринок демонструє стабільність і поступовість, тоді як крипторинок - експоненціальний потенціал зростання, поєднаний зі значно вищими ризиками. Ця диспропорція масштабів і характеру руху підкреслює різні етапи зрілості двох екосистем: одна вже є основою глобальних фінансів, інша продовжує формуватися як перспективний, але досі ризикований сегмент.

Фондовий ринок США, представлений індексом S&P 500, давно пройшов фазу становлення і функціонує як зріла інфраструктура, де зростання капіталізації забезпечується переважно органічними факторами - збільшенням прибутків компаній, виплатою дивідендів, програмами викупу акцій та загальним економічним підйомом. Його рух виглядає як широка, відносно спокійна висхідна хвиля, на якій короткострокові корекції рідко перевищують 20–25 % і швидко долаються завдяки постійному припливу інституційного капіталу.

Криптовалютний ринок, навпаки, досі перебуває на етапі первинного накопичення капіталу і пошуку власної ідентичності. Кожний цикл підйому тут супроводжується масовим припливом роздрібних інвесторів, медійним ажіотажем і появою нових технологічних наративів (DeFi, NFT, Layer-2, токенізація реальних активів), а кожний спад - різким відтокам і періодичним сумнівам у життєздатності всієї екосистеми. Така циклічність створює враження постійного «тестування на міцність», яке ринок поки що успішно проходить, щоразу повертаючись на нові історичні максимуми.

Саме тому, попри колосальну різницю в абсолютних розмірах, багато аналітиків розглядають крипторинок не як конкурента традиційним фінансам, а як доповнення - новий клас активів із власною логікою і значно вищим бета-коефіцієнтом. У довгостроковій перспективі подальша інституціоналізація криптовалют, поява чіткіших регуляторних рамок і поступова інтеграція блокчейн-технологій у реальний сектор можуть поступово зменшити розрив у волатильності та наблизити поведінку ринку до більш зрілих аналогів. Поки що, однак, два світи співіснують паралельно: один - як стовп стабільності і накопичення багатства для пенсійних фондів і корпорацій, другий - як високоризиковий драйвер інновацій і потенційний каталізатор наступного великого технологічного стрибка.

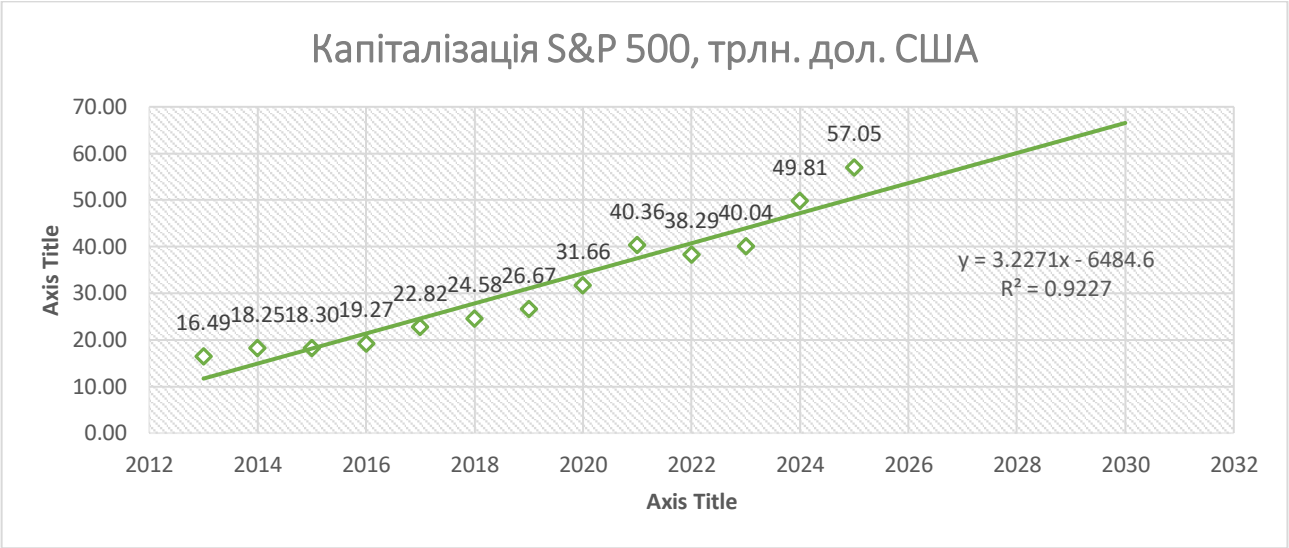

Рис. 3.6 Прогноз капіталізації S&P 500 у трлн. дол. США до 2030 року

Джерело: розроблено автором за даними[20,59]

Для оцінки перспектив зростання індексу S&P 500 на період 2026–2030 років, використано метод лінійного тренду, який показав найвищий коефіцієнт детермінації серед простих моделей (R^2 = 0,9227). Це свідчить про високу ступінь відповідності обраної моделі історичним даним за період 2013–2025 років

Рівняння лінії тренду має вигляд: y = 3,2271x – 6484,6 де: y - капіталізація індексу S&P 500, трлн дол. США; x - календарний рік.

На основі цього рівняння отримано такі прогнозні значення на 2030 рік – 66,41 трлн дол. США.

Отриманий прогноз підтверджує збереження довгострокової висхідної тенденції капіталізації індексу S&P 500. Середньорічне зростання в прогнозному періоді становить близько 6,5–7,0 трлн дол. США, що відповідає історичному середньому приросту за останні тринадцять років. Високий коефіцієнт детермінації (R^2 = 0,9227) дозволяє вважати даний лінійний тренд достатньо надійним для середньострокового прогнозування за умови збереження основних макроекономічних і технологічних драйверів зростання американського фондового ринку.

Рис. 3.7 Прогноз капіталізації крипторинку у трлн. дол. США до 2030 року

Джерело: розроблено автором за даними[20,59]

На графіку представлено динаміку капіталізації всього криптовалютного ринку за період 2013–2025 рр. (синя лінія) та два прогнозні сценарії до 2030 року. Історичні дані чітко відображають характерну циклічність: незначні обсяги до 2017 року, перша хвиля зростання 2017–2018 рр., різке падіння 2019 року, потужний бичачий цикл 2020–2021 рр., ведмежий ринок 2022 року та відновлення з новим максимумом у 2024–2025 рр. на рівні 4,379 трлн дол. США.

Для прогнозування використано два нелінійні сценарії, причому розрахунки та побудова моделей здійснювалися за допомогою інструментів прогнозування в Microsoft Excel (Аркуш прогнозу), які враховують історичні цикли халвінгу біткоїна та поступове входження інституційного капіталу. Помаранчева лінія - середній сценарій, що передбачає повторення помірного циклу з піком у 2028–2029 рр. на рівні близько 6,7–7,1 трлн дол. США з подальшою м’якою корекцією. Жовта лінія - оптимістичний сценарій, який допускає масштабніший приплив капіталу завдяки масовому прийняттю стейблкоїнів, токенізації реальних активів (RWA) та схваленню нових ETF. За цим сценарієм ринок може перевищити 7 трлн дол. вже у 2029 році та наблизитися до 8 трлн дол. США до кінця 2030 року.

Обидва сценарії підтверджують збереження довгострокової висхідної тенденції, але з високою амплітудою коливань. Навіть у базовому варіанті капіталізація крипторинку до 2030 року зросте в 1,6–1,8 раза порівняно з 2025 роком, а в оптимістичному - майже вдвічі. Це значно перевищує темпи зростання традиційного фондового ринку й підкреслює унікальний потенціал криптовалют як високоризикового, але високоприбуткового класу активів на етапі переходу до інституційної зрілості.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз динаміки ринку криптовалют за період 2013–2025 років дозволив встановити низку ключових закономірностей його розвитку та взаємозв'язку з глобальними фінансовими процесами. У першу чергу, ринок пройшов від маргінальної сфери з мінімальною капіталізацією до значущого сегменту світової економіки, де загальна вартість активів на кінець 2025 року перевищила 4,3 трлн дол. США. Цей шлях супроводжувався характерними циклами зростання та спадів, де кожен наступний булл-маркет приносив нові максимуми завдяки поєднанню технологічних інновацій, таких як халвінг біткоїна та апгрейди мереж на кшталт Ethereum, з припливом інституційного капіталу через інструменти на зразок ETF. Порівняння з традиційними ринками, зокрема індексом S&P 500, показало, що криптовалюти відрізняються вищою волатильністю та потенціалом експоненціального зростання, але водночас страждають від переважної кількості низькоякісних проєктів, які формують ілюзію приросту капіталізації без реальної економічної основи. Дослідження також підкреслило роль домінування біткоїна як стабілізуючого фактора: його частка на рівні 55–58 % свідчить про зрілість ринку, де капітал концентрується в надійних активах, а не розпорошується на спекулятивні альткоїни.

Щодо тенденцій капіталізації та вартості криптовалют, можна констатувати, що нинішній цикл 2023–2025 років вирізняється помітною стабілізацією порівняно з попередніми. Волатильність знизилася, корекції стали менш глибокими, а відновлення відбувається на більших обсягах завдяки входженню інституційних гравців, таких як пенсійні фонди та суверенні інвестори. Біткоїн все більше позиціонується як «цифрове золото» з покращеними властивостями, що робить його привабливим для довгострокових портфелів поряд з традиційними захисними активами. Водночас більшість альткоїнів продовжує залишатися ризикованими: за оцінками, 80–92 % з них не мають фундаментальної цінності, створюючися виключно для швидкого збору коштів через ICO чи IDO, після чого вони неминуче втрачають вартість. Це створює ефект «мертвої ваги» в загальній капіталізації, де реальне зростання

забезпечують лише обмежена кількість інфраструктурних проєктів з чіткою utility і прозорою токеномікою. Загалом тенденція вказує на поступовий перехід ринку до інституційної моделі, де вартість активів дедалі більше залежатиме від реальної економічної корисності, а не від спекулятивного хайпу.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері виглядають досить обширними, оскільки ринок криптовалют продовжує еволюціонувати з високою швидкістю. Варто глибше вивчити вплив токенізації реальних активів (RWA) на структуру капіталізації, оскільки цей процес може радикально змінити взаємодію між традиційними фінансами та децентралізованими мережами, інтегруючи нерухомість, облігації чи комодитіс у блокчейн-екосистему. Крім того, цікавою темою є аналіз ефектів масового залучення пенсійного капіталу США через програми на зразок 401(k) та IRA, з оцінкою, наскільки це прискорить скорочення розриву в капіталізації між крипторинком і S&P 500 до кінця 2030-х років. Нарешті, доцільно розробити і протестувати нові моделі прогнозування, які б інтегрували не лише історичні цикли халвінгу, а й макроекономічні змінні, такі як ставки ФРС, індекс долара DXY чи баланс Федеральної резервної системи, для більш точної оцінки майбутніх траєкторій зростання.

У підсумку, ринок криптовалют наближається до нової фази розвитку, де його роль у глобальній фінансовій системі стане більш стійкою та інтегрованою. При збереженні тенденцій інституціоналізації криптоактиви можуть перетворитися на стандартний елемент диверсифікованих портфелів, подібно до акцій чи облігацій, а біткоїн - на повноправний резервний актив. Однак для реалізації цього потенціалу необхідне посилення регуляторного нагляду та фокус на проєктах з реальною цінністю, щоб уникнути повторення минулих криз і забезпечити стале зростання для всіх учасників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 11 years ago today, Bitcoin reached $1 - CryptoSlate. URL: https://cryptoslate.com/11-years-ago-today-bitcoin-reached-1/

2. Adelopo I., Luo X., Stephen S. Connectedness between sectoral cryptos and counterpart stocks. Cogent Economics & Finance. 2025. Vol. 13. No. 1. DOI: 10.1080/23322039.2025.2549934

3. Agarwal M., Gill K. S., Upadhyay D., Dangi S., Chythanya K. R. The Evolution of Cryptocurrencies: Analysis of Bitcoin, Ethereum, Bit connect and Dogecoin in Comparison. In: 2024 IEEE 9th International Conference for Convergence in Technology (I2CT), Pune, India, 2024. P. 1–6. DOI: 10.1109/I2CT61223.2024.10543872.

4. Are Bitcoin ETF Outflows a Red Flag or Buying Opportunity? - 24/7 Wall St. URL: https://247wallst.com/investing/2025/11/10/are-bitcoin-etf-outflows-a-red-flag-or-buying-opportunity/

5. Assets ranked by Market Cap - CompaniesMarketCap.com. URL: https://companiesmarketcap.com/assets-by-market-cap/

6. Bajra U. Q., Rogova E., Avdiaj S. Cryptocurrency blockchain and its carbon footprint: Anticipating future challenges. Technology in Society. 2024. Vol. 77, art. 102571. DOI: 10.1016/j.techsoc.2024.102571. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160791X24001192.

7. Bit Gold: Meaning, Overview, and Differences From Bitcoin - Investopedia. URL: https://www.investopedia.com/terms/b/bit-gold.asp

8. Bitcoin Dominance - CoinMarketCap. URL: https://coinmarketcap.com/charts/bitcoin-dominance/

9. Bitcoin ETF Dashboard: Latest BTC Spot ETF Daily Data and Charts of Inflow and Outflow - SoSoValue. URL: https://sosovalue.com/assets/etf/us-btc-spot

10. Bitcoin ETF Overview, Bitcoin ETF Inflows and Outflows Statistics, Bitcoin ETF Market Cap, Grayscale Bitcoin Trust (GBTC) ETF - CoinGlass. URL: https://www.coinglass.com/bitcoin-etf

11. Bitcoin ETF Tracker - CoinMarketCap. URL: https://coinmarketcap.com/etf/bitcoin/

12. Bitcoin ETFs: A Strategic Pillar for Institutional Portfolios in 2025 - AInvest. URL: https://www.ainvest.com/news/bitcoin-etfs-strategic-pillar-institutional-portfolios-2025-2511/

13. Bitcoin P2P e-cash paper - Metzdowd. URL: https://www.metzdowd.com/pipermail/cryptography/2008-October/014810.html

14. Bitcoin Pizza Day Guide: What Nonprofits Need to Know - The Giving Block. URL: https://thegivingblock.com/resources/bitcoin-pizza-day-nonprofits-guide/

15. Bitcoin Price History and Historical Data - CoinMarketCap. URL: https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin/historical-data/

16. Bitcoin: Summary, on-chain data analytics, price, dex trades and charts - CryptoQuant. URL: https://cryptoquant.com/asset/btc/summary

17. b-money - Satoshi Nakamoto Institute. URL: https://nakamotoinstitute.org/library/b-money/

18. Brini A., Lenz J. A comparison of cryptocurrency volatility-benchmarking new and mature asset classes. Financial Innovation. 2024. Vol. 10, art. 122. DOI: 10.1186/s40854-024-00646-y.

19. BTC Dominance Explained: How Does it Impact the Crypto Market? - B2BinPay. URL: https://b2binpay.com/en/news/btc-dominance-explained-how-does-it-impact-the-crypto-market

20. Categories - DefiLlama. URL: https://defillama.com/categories

21. Centralized vs. Decentralized Exchanges | How Crypto Trading Platforms Differ - Britannica Money. URL: https://www.britannica.com/money/centralized-vs-decentralized-crypto

22. Crypto Altcoin Season Index - CoinMarketCap. URL: https://coinmarketcap.com/charts/altcoin-season-index/

23. Crypto Bubbles - Cryptobubbles. URL: https://cryptobubbles.net/

24. Crypto Market Cap Charts - CoinGecko. URL: https://www.coingecko.com/en/charts

25. Crypto Market Cycle Indicators - CoinMarketCap. URL: https://coinmarketcap.com/charts/crypto-market-cycle-indicators/

26. Cryptocurrency Prices, Charts And Market Capitalizations - CoinMarketCap. URL: https://coinmarketcap.com/

27. Cryptocurrency Prices, Charts, and Crypto Market Cap - CoinGecko. URL: https://www.coingecko.com/

28. DeFi users over time - Dune. URL: https://dune.com/rchen8/defi-users-over-time

29. DEX metrics - Dune. URL: https://dune.com/hagaetc/dex-metrics

30. DEX vs CEX - Key Differences and Similarities - TokenMetrics. URL: https://www.tokenmetrics.com/blog/dex-vs-cex

31. DEX vs CEX: The Complete Guide to Crypto Exchanges - OKX. URL: https://www.okx.com/ru-eu/learn/crypto/dex-vs-cex

32. DigiCash - Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/DigiCash

33. DigiCash: Meaning, History, Implications - Investopedia. URL: https://www.investopedia.com/terms/d/digicash.asp

34. Discover the First Cryptocurrency: A Journey Before Bitcoin - Investopedia. URL: https://www.investopedia.com/tech/were-there-cryptocurrencies-bitcoin/

35. Gold Demand & Supply by Country - World Gold Council. URL: https://www.gold.org/goldhub/data/gold-demand-by-country

36. Gold Prices - DataHub. URL: https://datahub.io/core/gold-prices

37. Gonak I., Horyn V. Криптовалюта як об'єкт інвестування. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2022. № 26(54). DOI: 10.25264/2311-5149-2022-26(54).

38. Halim B. P., Salim D. F., Kristanti F. T. The Impact of Common Market, Up Market, and Down Market on the Herding Behavior of Top 10 Capitalization Cryptocurrencies. Journal of Posthumanism. 2025. Vol. 5, no. 1. P. 889–901. URL: https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1358943.

39. How Much Gold Has Been Mined? - World Gold Council. URL: https://www.gold.org/goldhub/data/how-much-gold

40. Intel Platform - Arkham Intelligence. URL: https://intel.arkm.com/marketdata

41. Jin S. V. "Technopian but lonely investors?": Comparison between investors and non-investors of blockchain technologies, cryptocurrencies, and non-fungible tokens (NFTs) in Artificial Intelligence-Driven FinTech and decentralized finance (DeFi). Telematics and Informatics Reports. 2024. Vol. 14, art. 100128. DOI: 10.1016/j.teler.2024.100128. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2772503024000148.

42. Kasztelnik K., Campbell S., Jermakowicz E. K. Crypto Accounting Market Dynamics: Advanced Econometric Analysis of Earnings Impact with BERT-Powered GenAI Models. Journal of Global Awareness. 2025. Vol. 6. No. 1. Article 3. DOI: 10.24073/jga/6/1/03 Available at: https://scholar.stjohns.edu/jga/vol6/iss1/3

43. Kim S. R. How the Cryptocurrency Market is Connected to the Financial Market. Proceedings of the EUROFIDAI-ESSEC Paris December Finance Meeting 2024. 2025 (December 02). DOI: 10.2139/ssrn.4106815. URL: https://ssrn.com/abstract=4106815.

44. Market Cap in Crypto Explained - LinkedIn. URL: https://www.linkedin.com/pulse/market-cap-crypto-explained-swapincom

45. Market Cap of Cryptocurrencies (Total Market Value) – What is it? - FeneFX. URL: https://fenefx.com/en/blog/what-is-the-market-cap/

46. Market Cap of Gold (precious metal) - CompaniesMarketCap. URL: https://companiesmarketcap.com/gold/marketcap/

47. Market Cap versus Fully Diluted Market Cap – the most important differences you should know! - Kanga University. URL: https://kanga.exchange/university/en/courses/intermediate-course/lessons/42-market-cap-versus-fully-diluted-market-cap-the-most-important-differences-you-should-know/

48. Market Capitalization: What It Means for Investors - Investopedia. URL: https://www.investopedia.com/terms/m/marketcapitalization.asp

49. Most expensive cryptocurrency 2025 - Statista. URL: https://www.statista.com/statistics/655492/most-valuable-virtual-currencies-globally

50. Nick Szabo: The Father of Bit Gold - CoinCodex. URL: https://coincodex.com/article/35024/nick-szabo/

51. Nzokem A., Maposa D. Bitcoin versus S&P 500 Index: Return and Risk Analysis. Mathematical and Computational Applications. 2024. Vol. 29, no. 3, art. 44. DOI: 10.3390/mca29030044. URL: https://www.mdpi.com/2297-8747/29/3/44.

52. Pizza for bitcoins? - Bitcointalk. URL: https://bitcointalk.org/index.php?topic=137.0

53. Red Flag Alert: A Framework for Vetting Crypto Projects - The Defiant. URL: https://thedefiant.io/news/research-and-opinion/red-flag-alert-a-framework-for-vetting-crypto-projects

54. S&P 500 - 100 Year Historical Chart - Macrotrends. URL: https://www.macrotrends.net/2324/sp-500-historical-chart-data

55. S&P 500 Market Cap - YCharts. URL: https://ycharts.com/indicators/sp_500_market_cap

56. S&P Downgrades Tether's USDT Stability to 'Weak' Due to Bitcoin Backing Concerns - Decrypt. URL: https://decrypt.co/350136/sp-downgrades-tether-usdt-stability-weak-bitcoin-backing-concerns

57. Song H., Wei Y., Qu Z., Wang W. Unveiling Decentralization: A Comprehensive Review of Technologies, Comparison, Challenges in Bitcoin, Ethereum, and Solana Blockchain. In: 2024 IEEE 6th Advanced Information Management, Communicates, Electronic and Automation Control Conference (IMCEC), Chongqing, China, 2024. P. 1896–1901. DOI: 10.1109/IMCEC59810.2024.10575445.

58. Stablecoin Giant Tether Now Holds More US Treasuries Than South Korea and UAE - Yahoo Finance. URL: https://finance.yahoo.com/news/stablecoin-giant-tether-now-holds-115119171.html

59. Stablecoins Circulating - DefiLlama. URL: https://defillama.com/stablecoins

60. Tether Says USDT Stablecoin Now Backed by T-Bills - Blockworks. URL: https://blockworks.co/news/tether-says-usdt-stablecoin-now-backed-by-t-bills

61. The ETF Effect: How Bitcoin ETFs are Opening the Crypto Market to Institutional Investors - CoinsPaid. URL: https://coinspaid.com/insights/the-etf-effect/

62. Top Stablecoins by Market Cap - CoinGecko. URL: https://www.coingecko.com/en/categories/stablecoins

63. Toudas K., Pafos D., Boufounou P., Raptis A. Cryptocurrency, Gold, and Stock Exchange Market Performance Correlation: Empirical Evidence. FinTech. 2024. Vol. 3, no. 2. P. 324–336. DOI: 10.3390/fintech3020018. URL: https://www.mdpi.com/2674-1032/3/2/18.

64. Transparency - Tether. URL: https://tether.to/ru/transparency/?tab=reports

65. US Pension Fund Invests in Cryptocurrency: What It Means for the Future of the Market and Investors - Resonance Vision. URL: https://resonance.vision/blog/news/us-pension-fund-invests-in-cryptocurrency

66. What is a Market cap? Definition from CoinsPaid - CoinsPaid. URL: https://coinspaid.com/glossary/market-cap/

67. What Is Fully Diluted Valuation (FDV) In Crypto? - CoinGecko. URL: https://www.coingecko.com/learn/what-is-fully-diluted-valuation-fdv-in-crypto

68. What Is the Genesis Block in Bitcoin Terms? - Investopedia. URL: https://www.investopedia.com/news/what-genesis-block-bitcoin-terms/

69. Wu X., Deng W., Quan Y., Zhang L. Trust Dynamics and Market Behavior in Cryptocurrency: A Comparative Study of Centralized and Decentralized Exchanges. arXiv preprint arXiv:2404.17227. 2024. DOI: 10.48550/arXiv.2404.17227. URL: https://arxiv.org/abs/2404.17227.

70. Zarattini C., Pagani A., Barbon A. Catching Crypto Trends; A Tactical Approach for Bitcoin and Altcoins. Swiss Finance Institute Research Paper No. 25-80. April 08, 2025. URL: https://ssrn.com/abstract=5209907

71. Денисенко В. С. Аналіз торгових стратегій на криптовалютному ринку. Ефективна економіка. 2022. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.83.

72. Дехтярук А., Міскевич О. Аналіз динаміки криптовалют на основі графіків японських свічок. Вісник Луцького національного технічного університету. Серія: Економічні науки. 2025. № 31. DOI: 10.28925/2663-4023.2025.31.982.

73. Диверсифікація інвестицій та ризиків в криптовалюті, як заробити більше - BikoTrading Pro. URL: https://bikotrading.pro/diversifikacziya-investiczij-ta-rizikiv-v-kriptovalyuti

74. Добролюбова М. В., Радовецький О. О., Помазун О. М., Маркін М. О. Сучасні підходи до інтелектуального аналізу ринку

криптовалют. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2025. № 4 (181). С. 126–135. DOI: 10.31649/1997-9266-2025-181-4-126-135.

75. Ерастов В., Гудзь Г. Ринок криптоактивів в Україні: тенденції сучасності. Економіка та суспільство. 2023. № 50. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-50-1. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2324.

76. Защипас С. М. Фундаментальні поняття віртуальних активів та механізм їх функціонування. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2025. № 2 (112). С. 121–134. DOI: 10.26642/ema-2025-2(112)-121-134.

77. Золоті резерви Tether досягли рівня центробанків Південної Кореї, Греції та Угорщини - ForkLog UA. URL: https://forklog.com.ua/news/zoloti-rezervy-tether-dosyagly-rivnya-tsentrobankiv-pivdennoyi-koreyi-gretsiyi-ta-ugorshhyny

78. Іващенко Г. А. Аналіз впливу криптовалют на розвиток міжнародних економічних відносин. URL: https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/37529.

79. Кондрук Н. Е., Зінченко М. О., Крічфалушій О. І. [та ін.]. Сегментація ринку криптовалют за трендами вартості. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Математика і інформатика. 2024. Т. 44, № 1. С. 133–140. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/64359.

80. Макарчук І. М., Перчук О. В., Яременко Л. М., Стратан А. В. Особливості функціонування світового ринку криптовалюти в умовах трансформаційних змін глобального економічного середовища. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.7-8.85

81. Москаленко В., Фонта Н., Гавриленко А., Безчастний О. Аналіз проблеми прогнозування трендів криптовалютного ринку та сучасні підходи до її вирішення. Проблеми системного підходу в економіці. 2024. Вип. 8. DOI: 10.20998/2413-3000.2024.8.6.

82. Рузакова О. Сучасні тенденції розвитку криптоіндустрії в Україні / О. Рузакова, С. Колотій // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2023. № 6. С. 123-127. URL: https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/16576

83. Ткаленко С., Тіпанов В., Савчук Н., Мурашко О., Петухова О. Аналіз розвитку міжнародного ринку криптовалют: стан, тренди та перспективи. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2022. № 5 (46). С. 97–108. DOI: 10.55643/fcaptp.5.46.2022.3841.

84. Чернова Н. Л., Сергієнко О. А., Волкодав В. Ю. Алгоритм порівняльного аналізу просторово-часових характеристик криптовалютних активів. Проблеми економіки. 2023. № 4. С. 226–233. DOI: 10.32983/2222-0712-2023-4-226-233.

ДОДАТКИ